

OPPDATERT
2017

JAKTLEDERS ANSVAR

INNHOOLD

FORORD	3
INNLEDNING	4
JAKTLEDEREN	5
HUMAN OG SIKKER JAKT	7
OPPGAVER FOR JAKTLEDER	13
DEN PRAKTISKE JAKTA	17
NÅR UHELLET ER UTE - SKUDDPLOSS OG ETTERSØK	25
LOVER OG FORSKRIFTER	34
Naturmangfoldloven	34
Viltloven	34
Jaktidsforskriften	35
Hjorteviltforskriften	36
Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst	37
Roviltforskriften	40
Våpenloven og våpenforskriften	41
Hundeloven	42
Lov om motorferdsel i utmark	42
Plan- og bygningsloven	42
Byggeforskriften	43
APPENDIX	44
Sammendrag fra «Bedre jakt» undersøkelsene	44
Roviltskiver	45
Sett elg	46
Sett hjort	48

“Jaktleders ansvar”
Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF), august 2017.

Foto:
Roar Lundby; forside, 5, 8 (nederst), 9 (nederst), 10, 14 (nederst), 17, 20 (øverst og høyre), 26 (midten), 27, 29 (venstre), 30, 31, 32 - Ole Mattis Lien; 8 (øverst), 9 (øverst), 13, 14 (øverst), 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26 (øverst og nederst), 28, 29 (øverst og høyre), bakside - Hans Andreas Bakke; 6, 20 (venstre), 21 (venstre) - Arnfinn Lien; 7 - Knut Røise Olsen; 11 - Rolf Harald Østmo; 21 (høyre)

Utgitt av Norges Jeger- og Fiskerforbund.
Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien.
Opplag: 1.000 eks. 08/2017.

FORORD

Med «Jaktleders ansvar» ønsker Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) å bidra til å bevisstgjøre jaktledere og jaktlag om det ansvar og de oppgaver som følger med å utøve lagsjakt. Samfunnet retter i økende grad søkelyset mot jegere og jakt. Dette må jegerne være seg bevisst, og bidra til å synliggjøre den positive aktiviteten jakten er. NJFF ønsker å være en pådriver for en sikker og human jakt. I den sammenheng er jaktledere en viktig målgruppe.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst stiller krav om at jaktlag som jakter elg, hjort og bjørn må utpeke en jaktleder før jakten starter opp. Innholdet i funksjonen som jaktleder er altså ikke definert i forskrift. Miljødirektoratet har imidlertid satt opp noen punkter med anbefaling av hva som kan vektlegges når jaktlederrollen skal utøves. Gjennom dette heftet tar vi anbefalingene et skritt videre, og setter fokus på hvordan vi mener rollen som jaktleder kan ivaretas og hvilke oppgaver og plikter som bør tillegges rollen som jaktleder.

NJFF håper at «Jaktleders ansvar» kan bli en innfallspport til øke bevisstgjøring omkring jaktlederens rolle og oppgaver, og til at jaktlederen påvirker jegerne i sitt jaktlag til at jakten utøves på en human og sikker måte.

NJFF ønsker deg lykke til!

Hvalstad, august 2017

Espen Søylen

Generalsekretær, NJFF

INNLEDNING

Det stilles store krav til dagens jegere om human jaktutøvelse. Jegerne har hatt en økende bevissthet omkring den rollen de har i villforvaltningen og som representanter for jegerstanden.

Gjennom media retter også samfunnet søkelyset mot jakta. Episoder med skadeskyting kan bidra til uheldige medieoppslag om jakt.

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) har alltid satt fokus på jaktlederens betydning for å legge til rette for god jaktutøvelse når flere jegere jakter sammen. Vårt jaktlederkurs har i en årrekke vært et av våre mest populære kurs for storviltjegere.

For NJFF er det viktig å følge opp denne utviklingen gjennom en målrettet satsing for å øke jegerens kunnskapsgrunnlag og legge forholdene til rette for en best mulig jaktutøvelse. I løpet av de siste tiårene har NJFF deltatt aktivt i innføringen av jegerprøven, ordningen med krav om ettersøkshund ved jakt på elg, hjort og rådyr, krav om årlig skyteprøve for storviltjegere, tilrettelegging for jaktutøvelse, samt fokus på gode rammebetingelser knyttet til krav til våpen og ammunisjon. På disse områdene har NJFF hatt et løpende samarbeid med forvaltningen.

I forbindelse med revisjonen av Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (utøvelsesforskriften) i 2011 ble det tatt inn et krav om at det skal utpekes en jaktleder ved jakt på elg, hjort og bjørn. NJFF støttet denne endringen. En formell forankring av jaktlederrollen vil ytterligere bidra til å befeste denne, noe NJFF anser som positivt.

I utøvelsesforskriftens § 26 a heter det:

«Jaktlag som deltar i jakt etter elg, hjort og bjørn skal utpeke en ansvarlig jaktleder. Valdansvarlig plikter å melde jaktleders navn og adresse til kommunen før jaktlaget starter jakta. *Ved jakt på bjørn er jaktlaget selv ansvarlig for at jaktlederens navn og adresse er meldt kommunen før jaktlaget starter jakta.*»

Miljødirektoratet har i sine kommentarer til utøvelsesforskriften definert at med et jaktlag menes de tilfeller der to eller flere jegere jakter sammen i hele eller deler av jakttiden.

Målsettingen med «Jaktleders ansvar» er å gi jaktleder et godt grunnlag for å kunne fylle sin rolle i et jaktlag. Heftet gir en gjennomgang av aktuelle lover og regler som jaktledere bør kjenne til når de skal utøve sin rolle. Videre setter heftet fokus på human og sikker jakt og ettersøk etter skadet vilt, og gir en oversikt over oppgaver som jaktlederen bør ivareta gjennom året. Her inngår både forberedelser til jakta, gjennomføring av jakta og oppfølging etter avsluttet jakt, samt tips om hvordan en jaktleder kan holde kontakten med sitt jaktlag gjennom hele året. Målet er at jaktlederen skal få tilført ny kunnskap og nye impulser som kan komme hele jaktlaget til gode.

JAKTLEDEREN

Det er høst i lufta, storviltjakta nærmer seg med stormskritt.

Forventningene er store. Får vi ei god jakt i høst? Klarer vi å fylle kvoten? Hvordan er det med dyr i terrenget? Har vi bjørn eller ulv i terrenget, og hvordan vil det kunne påvirke jakta og bruk av hund? Hva med kalv og ungdyr? Det er mange spørsmål som svirrer rundt i jegernes hoder første morgenen og i koia kvelden før jakta starter. Det er nå jaktlederen skal opp til "eksamen". Det er nå vedkommende skal lede laget gjennom ei god jakt.

Mange jaktlag avvikler sitt «årsmøte» med en god middag kvelden før jakta starter.

Uansett, jaktlederen bør starte med å ønske velkommen til høstens jakt. Ut fra observasjoner i terrenget vet jaktlederen hvor de bør starte. Ofte er det gjort en tur med hund kvelden i forveien og er de heldige, har de lokalisert dyr. Tråkk i veier og bevegelser rundt saltsteiner, er nøye undersøkt. Jaktlederen og jaktlaget er klare.

VALG AV JAKTLEDER

Ofte er det tilfeldig hvem som i et jaktlag får rollen som jaktleder. Det kan være den største grunneieren, den som ivret mest og ordnet med jaktterrenget, den som har mest erfaring og er ansett som den dyktigste jegeren, den som har utpekt seg som den beste organisatoren, alder kan ha betydning; eller den som gjennom jaktlagets årsmøte er valgt via jaktlagets interne «valgkomite». Vi finner et utall av varianter. Men, uansett, når rollen er tildelt, følger forventninger og oppgaver. Med jaktklærne på er vi alle på samme nivå, så vel skolelærer og direktør som skogsarbeider. Og det er ikke gitt hvem som naturlig faller inn i rollen som jaktleder.

Hvem kan egne seg som jaktleder?

Ideelt sett leter vi etter en jaktleder som viser modenhet og som er rolig, trygg og avbalansert. En som veier sine ord og ikke flakser rundt med løst prat. En som bruker sin egen dømmekraft og er i stand til å stå for sine egne meninger. En person som i fellessaker

Hvem i laget egner seg som jaktleder, det er kanskje det viktigste spørsmålet.

kan gå inn å ta avgjørelser til alles beste uten å vente på andres beslutninger. En jaktleder bør raskt kunne sette seg inn i nye utfordringer, og ha evne til å trekke ut det som er viktig og arbeide effektivt.

Det forventes at jaktlederen vil bidra til å skape samhold i jaktlaget. Jaktleder tar initiativ til jaktlagets daglige aktivitet, gjerne på en uformell måte, samtidig som det går fram hva dagen vil innebære i form av kvote, jaktområde og organisering.

En viktig egenskap hos jaktleder vil være evnen til å sette grenser for hvordan medlemmene i jaktlaget skal oppføre seg. Jaktleder må sørge for at jaktlagets interne regler blir fulgt og at jaktlaget har en god «tone». I et jaktlag der reglene er tydelige og alle er trygge, sitter spøk og kommentarer løst, noe som skaper trivsel. Det kan likevel fort oppstå situasjoner som setter dette på prøve.

Jaktlederen skal hver morgen gi klare beskjeder til jaktlaget. Jegerne skal ha mulighet til å stille spørsmål, men det bør ikke åpnes for lengre diskusjoner. Morgenen er kanskje den beste jakttida, og det gjelder å få utnyttet denne på best mulig måte. Jaktlederen skal alltid ha det siste ordet. Hvis jaktlederen ikke er til stede, ivaretar en stedfortreder denne funksjonen.

JAKTLEDEREN I JAKTA PÅ STORE ROVDYR

Det stilles store krav til en jaktlederen under jakt på store rovdyr. Dette gjelder enten det er lisensfelling, kvotejakt, eller skadefelling i regi av kommunen. Det er i tillegg satt særlig krav til jaktleder på jaktlag som skal delta på lisensfelling av bjørn.

Jaktlederen, uansett om det er snakk om lisensfelling på høsten eller kommunale fellingslag som utfører skadefellinger på sommeren, er den som skal være bindeleddet til

offentlige myndigheter, som kommune, SNO, fylkesmann, Miljødirektoratet eller andre. Husk at jaktleder på et jaktlag som deltar i lisensfelling innenfor lisensfellingsperioden selv er ansvarlig for å melde inn sitt navn og kontaktinfo til kommunen før jakta starter.

Ofte blir jaktlagene større når det er snakk om jakt på store rovdyr. Enten fordi flere jaktlag slår seg sammen når det blir gjort observasjoner som kan føre til jakt eller at veldig mange har interesse av å være med på slik jakt. Jakt på store rovdyr krever ofte store sammenhengende områder for å være effektivt, derfor er det ofte nødvendig at flere jaktlag samarbeider. Organiseringen av slike jaktlag er en viktig jobb, ofte når antallet kan bli mye større enn en vanligvis er vant til. Effektivitet og klare kommandoer er viktig med tanke på å få informasjon og beskjeder raskt ut til alle. Prinsippet med noen teamledere som styrer hver sin gruppe kan fungere bra og er mye brukt. En «hovedjaktleder» styrer sine teamledere og de utfører sine oppgaver med sitt lag. Eksempelvis om du har 5 teamledere med 10 personer hver under seg, så styrer du 50 personer raskt og effektivt.

Jakt på store rovdyr er strengt regulert og det fattes som oftest et vedtak fra rovviltnevd eller fylkesmann før slik jakt kan ta til. Enten det gjelder kvotefastsetting, jaktområder eller andre ting så blir dette bestemt ut fra et slikt vedtak. For en jaktleder så er det selvsagt at han eller hun har satt seg inn i det aktuelle vedtaket, men også jaktlagsmedlemmene bør ha kjennskap til vedtaket, da det i de fleste tilfeller inneholder mye praktisk informasjon som regulerer jaktutøvelsen. Vær også oppmerksom på at skulle det skje en skadeskyting så har hele jaktlaget plikt til å bistå viltmyndighet eller politi i det videre ettersøket.

Oppmerksomheten fra allmenheten er også svært mye høyere når det gjelder jakt på store rovdyr. Hva vi gjør som jegere blir lagt merke til og ofte blåst opp i media. Det inntrykket vi som jakter store rovdyr gir utad påvirker hele jegerstanden sitt omdømme og derfor er det ekstra viktig at vi presenterer oss på en bra måte. Så tenk derfor godt gjennom hva som blir sagt og gjort rundt en jakt eller felling. Det som presenteres eller gis ut til media må være gjennomtenkt og se bra ut. En ansvarlig person fra jaktlaget, enten jaktlederen eller en annen medievant person bør velges ut, som kan uttale seg til media.

HUMAN OG SIKKER JAKT

Høstingsprinsippet er et bærende element i all norsk jakt. Vi skal høste av et produksjonsoverskudd og viltressene skal utnyttes. Det primære for mange jegere er kanskje likevel gode jaktopplevelser og skuddsjanser. Andre kan være opptatt av å få mest mulig kjøtt eller kanskje sågar trofeer. Undersøkelser som er utført for å kartlegge motivasjonen for jakt, herunder også småviltjakt, viser at rekreasjon og naturopplevelser rangeres høyt i forhold til det å få uttelling i form av jaktutbytte. Her stiller nok hjorteviltjakta i et noe annet lys for mange jegere. Det dreier seg om betydelige økonomiske utlegg for den enkelte jeger, og det å få utbytte i form av felling av tildelte dyr, står sentralt. Uavhengig av hva som er hovedmotivene for den enkelte jeger, er det viktig at en god jaktutøvelse alltid ligger som en forutsetning.

JEGERANSVARET

Jegerne har et særlig ansvar i forhold til jaktutøvelsen, noe som omtales som jegeransvaret. Jegeransvaret omhandler en rekke elementer som holdninger, etikk, moral, kunnskap og opplæring. Gjennom utøvelse av en sikker og human jakt på viltets og jegerens premisser, viser vi at vi tar vårt ansvar som jegere alvorlig.

Holdninger må skapes og utvikles over tid som et resultat av informasjon, opplæring og egne erfaringer. Å bidra til å utvikle gode holdninger, er en prioritert oppgave for NJFF. Jegerne skal opptre ansvarsbevisste med et gjennomtenkt syn på egen aktivitet og forholdet til samfunnet rundt.

Forvaltningsansvaret

Som jegere har vi et forvaltningsansvar. Gjennom jaktutøvelse og uttak av bestemte dyr i bestandene, omsetter jegerne forvaltningens og rettighetshavernes mål, ut i praksis. Sentralt i denne sammenhengen står høstingsprinsippet som slår fast at vi skal høste av viltstammens produksjonsoverskudd. Dette prinsippet sikrer oss muligheten til å kunne høste av viltstammene over tid, samtidig som det har som målsetting å opprettholde det biologiske mangfoldet. Dersom vi som jegere skal sikre oss

Mange jaktlag setter ut saltsteiner i løpet av sommeren. Henger du også opp et viltkamera, så vil du raskt se at mange ulike dyr kan bruke saltsteinen og kanskje oppholde seg nettopp i ditt terreng. Etter at CWD ble påvist i Norge så har Mattilsynet lagt begrensninger på bruken av saltstein. Sjekk derfor hva som gjelder der du jakter.

Samfunnets aksept for allmennhetens muligheter til å utøve jakt også i framtida, er det viktig at vi etterlever disse prinsippene. Det vil også medvirke til å styrke jegerens posisjon i forhold til antijaktgrupperinger. Jakt på hjortevilt dreier seg om å høste av et produksjonsoverskudd, utøve et forvaltningsansvar og tenke langsiktig.

Moral og etikk

Moral og etikk står sentralt i forhold til jaktutøvelse. Grunnlaget for å utvikle en god jaktmoral og jaktetikk ligger i kombinasjonen av å inneha gode kunnskaper om viltet og viltets krav til sine leveområder, god kjennskap til gjeldende lover og regler, våpen og ammunisjon, i tillegg til egen erfaring. Forvaltningsmodeller og pleie av viltet, samt kjennskap til fredede arter er viktig tilleggsinformasjon som gir et enda bedre grunnlag.

I dag er det blitt mer og mer vanlig å bruke klær i signalfarge eller på annen måte utstyre seg med et eller annet som gjør en bedre synlig for andre jegere. Det er ikke noe formelt krav

En god jeger sørger både for å trene på det viltet han eller hun skal jakte på og er også bevisst med å bruke signalfarger.

om bruk av slikt markeringsutstyr, men det er positivt og bør stimuleres. Samtidig må ikke dette skape falsk trygghet for sikker bakgrunn. Det kan være andre brukere av naturen som ikke er så lett synlige. Bruk av signalbånd og – farger er positivt, men tar ikke bort ansvaret for aktsomhet og kravet om å være trygg på sikker bakgrunn før det løsnes skudd.

Etterstrebe alltid sikker jakt. Tenk sikkerhet i forbindelse med våpen og våpenbehandling både på skytebanen og ved praktisk jakt. Tren så mye at du lærer å kjenne din egen begrensning. Gjennom regelmessig trening på skytebanen oppnår du god kjennskap til ditt gevær. Under jakt skal du kun skyte

på 100 prosent sjanser. Skuddet skal være drepende. Derfor skal du ikke løsne skudd i situasjoner du ikke har trent på, på for lange hold eller på dyr i rask bevegelse. Ha alltid momentene fra «Bedre jakt» undersøkelsene i bakhodet, se sammendrag bak i heftet.

Trening hjemme, tørrtrening og trening på skytebanen er en viktig del av forberedelsen til jakta. Alle jegere kan med fordel prøve seg med skudd mot løpende elgfigur på skytebanen for å få en forståelse av hva det faktisk vil si å skyte på et dyr i rask bevegelse. Du lærer å kjenne din begrensning, og skjønner hvorfor dette ikke skal gjøres under jakt. Flere skytebaner burde legge til rette for å kunne skyte på løpende elg på kortere avstand som 40 – 60 meter, for å motivere flere jegere til å teste og trene på dette. «Bjørneprøven» der tiden også spiller inn, er både god trening og artig skyting som jaktlaget bør samles rundt. Flere og flere skytebaner legger nå til rette for at jegerne har mulighet til å skyte «Bjørneprøven» på deres anlegg, som også gjelder som bestått skyteprøve for alt storvilt.

NJFF har også utarbeidet et eget skyteopplegg «Skudd mot store rovdyr», som er ei feltløype med skyting mot rovviltfigurene ulv, gaupe og jerv. Her får du en god mulighet til å trene skyting på et vilt som få av oss foreløpig har fått muligheten til å studere nøye. Dette er absolutt skyting som jaktlaget bør prøve.

Som jaktleder bør du motivere medlemmene på jaktlaget til skytetrening som en naturlig del av forberedelsene til jakta, gjerne hele jaktlaget sammen. Det vil også bidra til å styrke det sosiale samholdet i jaktlaget.

God jaktetikk kommer til uttrykk gjennom å følge de uskrevne reglene, så vel som de skrevne. Nyt opplevelsen av og vis hensyn overfor alt vilt. Ta godt vare på felt vilt og vis respekt for det felte viltet. Behandling av felt vilt skal skje med den største ærbødighet. Ved felles jakt bør deling av utbyttet være avtalt på forhånd.

Overfor grunneierne må det alltid orienteres om forhold vedrørende jakta. Tilby gjerne hjelp til viltstell, viltregistreringer og ikke minst, rapporter om hvordan viltbestanden er.

Du viser god jaktetikk i forhold til andre jegere ved ikke å prøve og komme andre i forkjøpet. Skrem ikke vilt for andre, og skyt ikke på vilt som andre med letthet kunne ha felt.

Vi har noe å lære av våre naboer i øst, der har jakttårnene en helt annet tradisjon.

Avstå fra å skyte for andres hunder dersom det ikke er gjort avtale om dette. Hvis du skyter, ha alltid kontroll på jakthunden. Koble den om nødvendig og ta godt vare på den. Sørg for at den får mye ros og godt stell etter felling. Kontakt hundeeieren umiddelbart.

Som en seriøs jeger, bør du alltid være ute etter mer kunnskap og læring. I dag er det mange gode bøker som omhandler hele spekteret innenfor temaet jakt. I tillegg finner du artikler i tidsskrifter som kan bidra med nye opplysninger og nyttig informasjon. Utviklingen går videre, og som jeger vil en aldri være utlært.

Det arrangeres også en rekke kurs i tilknytning til temaer omkring jakt. NJFF har en rekke ulike tilbud både gjennom Jakt- og Fiskesenteret, fylkeslagene og lokale jeger- og fiskerforeninger. Her vil det være ny kunnskap å hente. En god jeger er en jeger som hele livet er aktivt med for å tilegne seg ny lærdom. Kanskje hele jaktlaget kan melde seg på et kurs?

Holdningen til jakt må vi som jegere hele tiden ha i bakhodet. Dette blir stadig viktigere i et samfunn som i økende grad preges av

Bygg jakttårn og kom deg opp! Det vil gjøre at du vil få enklere og sikrere skudd, samtidig som sikkerheten ivaretas.

urbanisering og fremmedgjøring i forhold til å høste av naturens produksjon gjennom jakt. Klarer vi å stimulere til gode holdninger under jakt, vil mye av moralen og etikken vi ønsker å framheve, komme av seg selv. Da kan vi hevde at vi utøver en human og sikker jakt i tråd med lovgivning og forskrifter. Som jaktleder vil du ha en viktig funksjon med holdningsskapende arbeid. I forbindelse med lisensfelling og kvotejakt følger samfunnet oss jegere med argusøyne, noe jaktleder og resten av jaktlaget må være seg bevisste. Aksepten for jakt i befolkningen er større i Norge enn i noe annet sammenlignbart land. Det er utrolig viktig at vi tar vare på dette!

Det kan godt være en flott jakt dag selv om det ikke felles vilt. Felles anstrengelser, godt lagarbeid og samling rundt bålet gir en god følelse. Vær alltid en god jaktkamerat.

Samjakt og sambruk

Samjakt dreier seg om å legge til rette for utøvelse av storviltjakt og annen jakt innenfor samme område i samme tidsrom. Småviltjakt og rådyrjakt kontra elg- og hjortejakt, og allmennhetens bruk av områdene til andre aktiviteter under jakta, er stadig gjenstand for diskusjon. Blant den ikke-jaktende delen av befolkningen diskuteres det både nedkorting i elgjakttid og helgefredning for elgjakt. Det siste dreier seg om sambruk av samme områder, og handler i stor grad om å være villige til å ta tilstrekkelig hensyn til andre brukergrupper. Det er viktig at jegerne er oppmerksomme på og tar nødvendig hensyn til andre brukere av naturen, på samme måte som allmennheten bør vise hensyn til dem som driver jakt. Erfaringer som er gjort viser at samjakt ikke har noen negative effekter for storviltjakta og muligheten for å få felt kvota. Mange ganger kan småviltjegere og

Det er for storviltjegere viktig å holde en god kontakt og dialog med småviltjegerne i terrenget. Med lange jakttider for både hjort og elg, er samjakt viktigere enn noen gang.

bærplukkere i jaktterrenget være med på å få hjorten eller elgen ut av drevet og på post.

Å åpne for samjakt innebærer ikke nødvendigvis at hele området åpnes for et ubegrenset antall jegere. Jaktområdet kan deles opp i ulike felt, og storviltjegere og andre jegere kan på forhånd avtale hvordan de deler området seg imellom.

Småvilt- eller rådyrjegeren kan også ta direkte kontakt med det enkelte jaktlag, ved jaktleder, og avtale bruk av terrenget. Dette gjelder først og fremst i skogen. Ovenfor barskoggrensa bør småviltjakt og storviltjakt kunne foregå side om side uten nevneverdige innskrenkninger.

Det er fortsatt i mange områder en uskreven regel at elgjegere og hjortejegere bør kunne ha første jaktuka for seg selv før det åpnes for samjakt.

Med lisensfelling av store rovdyr blir kravene til samjakt større. Det er viktig at både elgjegere og hjortejegere også har god kontakt med de som ønsker å drive lisensfelling av bjørn, jerv eller ulv under den ordinære jaktida for elg og hjort. Her må alle kunne vise respekt for hverandre og hjelpe hverandre, slik at jakta blir mest mulig effektiv og går riktig for seg.

Jegerne som ønsker å delta på lisensfelling av bjørn som starter 21. august, må ha en god kontakt med både villrein-, hjort-, elg- og småviltjegere. Vi ser også at lisensfelling ofte foregår over store arealer, og det er dermed viktig med god kontakt både mot rettighetshavere/grunneiere og jegere.

Jervens utbredelse de siste årene og en økt bestand, har gjort at flere jegere, også nede i skogen, får knyttet nytt bekjentskap med dette rovdyret. For de som ønsker å jakte jerv, er de ofte avhengig av en god kontakt med både elg-, hjort-, rådyr- og småviltjegere, som alle bruker det samme terrenget.

HUSKEREGLER

FOR SIKKER JAKTUTØVELSE

1. Avfyr kun skudd når du med 100 % sikkerhet vet hva du skyter på. Det er ikke nok å tro eller mene, du skal vite hva du sikter mot.
2. Avfyr kun skudd mot vilt med sikker bakgrunn.
3. Skyt ikke på dyr på eller i nærheten av offentlig vei.
4. Det er ikke tillatt å skyte etter svømmende hjortevilt, dersom det ikke forfølges som såret. Farlig skuddvidde over vann er ca. 300 meter.
5. Behandle alltid våpenet som om det var ladd.
6. Ved lading eller tømming av våpenet skal det alltid rettes mot en sikker bakgrunn.
7. Tøm alltid våpenet ved pauser under jakta. Dette bør gjøres slik at alle ser at det er uladd, dvs sluttstykke tilbake.
8. Våpenet skal være tomt for ammunisjon og pakket ned i futteral e.l. under transport.
9. Bær aldri våpenet ladd ved forflytninger.
10. Våpenet skal alltid være uladd når hindringer forseres eller ved forflytninger i ulendt terreng, under glatte forhold og når tette kjerr forseres.
11. Bruk aldri våpenet som kølle eller stokk.
12. Plasser aldri postskyttere slik at de kan skyte mot hverandre. De bør alltid plasseres på samme side av åpent terreng.
13. Posteringskyttere må aldri forlate anvist post eller skyte utenfor anvist skuddsektor.
14. Avfyr aldri skudd uten å ha kontrollert at våpenets løp er fritt for smuss, slik som snø, jord, kvist eller annet.
15. Rør aldri andre jegeres våpen.
16. Bruk eller rør aldri våpenet dersom du er påvirket av rusmidler, inkludert alkohol.
17. Husk å kontrollere at du alltid bruker ammunisjon som våpenet er skutt inn med.

FOR HUMAN JAKT

1. **Anbefalte skyteavstander:**
 - Hjortevilt i ro, maks 150 meter
 - Hjortevilt i sakte gangbevegelse, maks 80 meter
 - Hjortevilt i trav, maks 40 meter
 - Hjortevilt i galopp, IKKE SKYT
 - Rådyr med haglegevær, maks 20 meter
2. Skyt aldri på dyr i flokk
3. Skyt aldri på friske dyr i flukt.
4. Skyt aldri etter vilt uten at skuddfeltet er rent.
5. Skyt aldri etter dyr dersom det optimale treffområdet ikke er meget godt synlig. Skudd skal kun avfyses når det er drepende.
6. Skyt aldri etter dyr når det er stor fare for rikosjetter.
7. Skyt aldri etter vilt uten at du vet at våpenet er innskutt med den ammunisjon du benytter under jakten.
8. Skyt aldri moren fra kalven.
9. Sky ingen anstrengelser for å avlive skadet vilt.
10. Uro aldri viltet unødig.

OPPGAVER FOR JAKTLEDER

Tenkt gjennom hva du trenger, før du starter å bygge jakttårnet. Husk også på hva regelverket sier.

Fra ett av mange jaktlederkurs som NJFF-Hedmark har avholdt.

En jaktleders ansvar er ikke begrenset til selve jaktutøvelsen og forhold knyttet til denne. Gode holdninger innad i jaktlaget, åpenhet og jaktleders forventninger til jegerne, er noe som fordrer dialog gjennom hele året for å befeste de riktige holdningene og holde på den gode tonen innen laget. Det er en oppgave som stiller krav til oppfølging mer eller mindre gjennom hele året. I tillegg er det en del tidsfrister som må overholdes av jaktleder.

Felles forberedelser

Forberedelser knyttet til bruk av jaktterrenget og selve gjennomføringen av jakta, kan starte tidlig. Det gjelder for eksempel utsetting av saltsteiner, opprydding og annet arbeid ved jaktkoiene. Rydding av poster er også en viktig faktor. Vent til løvet har sprunget ut. Da er det mye lettere å se hva som må gjøres. Årsaken til skadeskyting er ofte at kula har vært borti kvist. Dette kan unngås ved å rydde skikkelig ved faste poster som benyttes. Kravet til rent skuddfelt bør være opplagt.

TIDSFRISTER

De viktige datoene under er frister fra kommunen som jaktledere må forholde seg til, hentet fra Hjorteviltforskriften.

15. JANUAR:

Frist for å fremme forslag om endring av minsteareal for elg, hjort og rådyr, § 6.

15. MARS:

Evt. endring av minsteareal for jakt på elg, hjort og rådyr fastsettes av kommunen, § 6.

1. APRIL:

Frist for å trekke en eiendom ut av et godkjent vald eller bestandsplanområde for elg, hjort og rådyr.

1. MAI:

Jaktrettshaver skal melde inn endringer av valdgrensener, eiendomsforhold eller tellende areal til kommunen, og eller godkjenning eller endringer av bestandsplan, § 15.

1. MAI:

Søknad om godkjenning av vald for jakt på elg, hjort og rådyr skal sendes kommunen, § 13.

15. JUNI:

Kommunens frist for å godkjenne nye vald eller endringer i eksisterende vald § 11. Frist for kommunen til å godkjenne bestandsplanområder, § 16. Alle fellings-tillatelser skal være sendt ut, § 18.

14 DAGER ETTER JAKTA:

Frist for valdansvarlig representant til å rapportere årlig fellingsresultat av elg, hjort og rådyr til kommunen, § 32.

30 DAGER ETTER JAKTA:

Kommunen sender fellingsrapport for egen kommune til Statistisk Sentralbyrå og fylkeskommunen.

Hvis hest er lagets transportmiddel, kreves det også her stell og vedlikehold gjennom hele året.

Ny galge er greit å få på plass ved jaktkoia før jakta starter.

Videre kan det være aktuelt å sette ut saltstein i terrenget. Noen vurderer jakttårn som ønskelig. Dette må i så fall forberedes i god tid før jaktstart. Husk at det kan være forskjellig fra kommune til kommune, hva som er søknadspliktig og kreves byggemelding for. Se egen omtale under lovverket bakerst i hefte.

Det sosiale aspektet ved jakt står sentralt og nevnes i en rekke sammenhenger. Dette gjelder ikke kun i jakta, men vil også

gjelde for ulike aktiviteter knyttet opp til forberedelsene. Felles trening med jaktvåpen er positivt og motiverende. Jaktlaget kan møtes på skytebanen og trene sammen, eller med grunneiers tillatelse lage feltløype i jaktterrenget. Her er det mulighet til å legge inn også andre ting som berører jakta som avstandsmåling, skuddplassundersøkelse etc. Jaktlederen bør ta initiativ til slike fellesarrangementer.

Samling av jaktlaget

Jaktlagsmøter bidrar til å bygge opp et godt miljø innen jaktlaget. Her kan jaktlederen ta opp forskjellige temaer av interesse. Det finnes flere gode filmklipp som formidler kunnskap om jakt, forvaltning og biologi for de aktuelle artene. Likeledes bør møtene benyttes til å fordele arbeidsoppgaver som skal gjøres før jaktstart. Lagets viktigste møte bør være evalueringsmøtet etter avsluttet jakt.

Dersom jaktlaget disponerer felles hund, må det avklares hvem som skal ta seg av treningen av denne. Det kan også være aktuelt å avklare forhold omkring kostnader til fôr, veterinærutgifter eller annet som kan være aktuelt dersom jaktlaget deler på ansvaret for en hund. Tilsvarende gjelder for andre oppgaver der det ligger til rette for en fordeling mellom ulike medlemmer i jaktlaget.

Andre forhold det er verdt å være oppmerksom på, er blant annet å sjekke alt utstyret i god tid før jaktstart. Dette omfatter både eventuelle elgtrekk eller andre motoriserte transportmidler for å frakte ut viltet, slaktebuer/slakteplasser, kniver og annet aktuelt utstyr som jaktlaget benytter seg av. Eventuelle mangler må utbedres, slik at utstyret er i god stand og fungerer når det skal tas i bruk.

Konklusjonen må bli at planlegging og forberedelser er en vesentlig del av jaktleders og jaktlagets arbeid. Gjøremålene og oppgavene er mange.

Jaktlagets bestemmelser/regler

God organisering med hensyn til fordeling av oppgaver og ansvar er en forutsetning for at alt skal fungere tilfredsstillende. Det dreier seg om at jaktleder og jaktlaget må være forberedt på å takle situasjoner som kan oppstå. Ofte vil det være en fordel dersom jaktlaget nedfeller slike forhold i egne, skrevne bestemmelser. Bestemmelsene gjøres gjeldende for samtlige medlemmer av jaktlaget.

Det er viktig at slike regler følges konsekvent slik at det ikke oppstår uheldige situasjoner begrunnet i påstått forskjellsbehandling. Ansvar for oppfølging og bruk av reglene hviler på jaktlederen. Reglene, eller vedtektene dersom en foretrekker en slik betegnelse, bør inneholde bestemmelser knyttet til alle aktuelle forhold for jaktlaget. Ovenfor er nevnt en rekke forhold som bør omtales i slike regler. Videre er det selvsagt at reglene gir en oversikt over hvilke medlemmer som til enhver tid utgjør jaktlaget. Andre aktuelle forhold kan være:

- kriterier for opptak av nye medlemmer
- forhold som omhandler utmeldelse, herunder eventuelle forhold av økonomisk art dersom jaktlaget eier verdier i form av transportmidler, slakdebuer eller lignende
- hvem skal jakte når og hvor
- fordeling av kjøtt
- hvem eventuelle troféer tilfaller
- betaling og tidsfrister

I tillegg bør det på forhånd avklares ulike forhold i tilknytning til oppfølging av brudd på egne, andre privatrettslige eller offentlige bestemmelser. Gjennomgangen av lovverket lenger ut i dette heftet gir en oversikt over aktuelle offentlige bestemmelser.

Konflikter

Jaktlederens egenskaper vil fort komme til sin rett dersom det oppstår konflikter innen jaktlaget, mellom jaktlaget og nabojaktlag eller overfor jaktvaldet/ forvaltning. I konflikter som berører nabojaktlag og vald eller forvaltningen, vil jaktleder representere jaktlaget. Mulige måter å håndtere slike situasjoner på kan være:

- Jaktleder og den som er utpekt som nestleder eller en annen av jaktlagets medlemmer som har særlig kunnskap om saken, tar hånd om det hele.
- Jaktleder trekker hele laget inn i prosessen ved å skape en diskusjon innen laget der problemet defineres og medlemmene kommer med forslag til løsninger. Jaktleder formidler så jaktlagets standpunkt videre.

Aktuelle spørsmål vil ofte være:

- Hva er problemet vi står overfor?
- Hva mener dere om dette?
- Hva er årsaken?
- Hvilke forslag har dere til løsning/er? (Viktig at alle forslag tas på alvor).
- Kan vi bli enige om noen av forslagene? Eventuelt hvilke kompromiss velger vi?

NOEN PUNKTER SOM KAN VÆRE MED I DE INTERNE REGLENE FOR JAKTLAGET:

1. Jegeravgiftskort med bevis om godkjent skyteprøve og våpenkort/utlansbevis skal alltid medbringes på jakt, og vises jaktleder.
2. Jegere skal alltid bære rød/orange markeringer i lue/hatt.
3. Postplasseringer som avtales, skal aldri forandres uten etter samtykke med jaktleder.
4. Avtalte poster skal aldri forlates for å "gå på los", eller for å finne bedre plass. Det er i midlertid lov å gå fram for å gi fangskudd, men varsle jaktleder/jaktlaget først. Gå deretter rett tilbake på posten.
5. Hvis påskutte dyr forsvinner ut av syne, så merk hvor du sto, hvor dyret sto, og hvor det forsvant. Legg merke til eventuell skuddreaksjon. Gå ikke etter! Varsle hundefører, og vent på denne. Hunden har mye større sjanse i ettersøk hvis det ikke blir tråkket rundt på skuddplassen.
6. Hvis ku og kalv skal skytes, skal kalven skytes først.
7. Andre dyr får ikke påskytes før det første dyret igger nede og er gjenfunnet.
8. Troféet tilfaller den skytteren som har det første dødelige skuddet i dyret (brysthula perforert med hjerte/lungeskudd).
9. Det er ABSOLUTT FORBUDT å gå på jakt i alkoholpåvirket tilstand.
10. All skyting er ditt ansvar, er du i tvil så skyt ikke.
11. Jaktlederens ordre skal følges.
12. Bruk av sosiale medier når det gjelder forhold innen jaktlaget, facebook, twitter etc skal avklares med jaktleder.
13. Vis ansvar og omtanke med mennesker og dyr.

Innen eget jaktlag vil ofte situasjonen prege måten å løse konflikten på. Uenighet mellom enkeltmedlemmer vil kunne kreve at jaktleder går inn som «megler» og forsøker å løse konflikten. Dersom jaktlaget har laget sine egne interne regler og fått disse «vedtatt», vil disse være et godt grunnlag for å gå løs på problem som oppstår.

Brudd på de interne reglene

Håndtering av brudd på interne regler stiller ofte store krav til jaktleder. Det dreier seg ofte om ømtålige forhold som krever en håndtering som skaper forståelse for hvorfor det tas opp, og hvilke følger og krav som settes til de det gjelder. Hele jaktlaget vil ofte ha synspunkter i saken, men i utgangspunktet bør dette håndteres av jaktleder og den som er satt som nestleder. De tar forholdene opp ansikt til ansikt med den/de det gjelder, for deretter å orientere jaktlaget.

Språkbruk og tone overfor synderen/-erne, vil måtte tilpasses den det gjelder og hvor alvorlig situasjonen er. Likevel bør det etterstrebtes å håndtere ting på en slik måte at det skapes forståelse for forseelsen, hvordan den påvirker jaktlaget og at lignende ting ikke tolereres i framtida. Det kan også være riktig at de det gjelder står fram og beklager overfor jaktlaget.

Dette er jaktleders største utfordring. Det er derfor viktig at reaksjonsformer og «spilleregler» er avklart på forhånd. Disse bør være nedfelt i det interne reglementet. For nye jegere på laget vil dette være informasjon de

mottar når de blir invitert til å være med, og som blir gjennomgått som en påminning når alle er samlet til jaktstart.

Hvilke reaksjoner kan være aktuelle? Vi snakker om alt fra en irettesettelse til umiddelbar utvisning og hjemsending. Er det aktuelt med konkrete «straffegebyr» for feilskutte dyr, må det være avklart innen laget hvordan dette skal praktiseres, og om dette er ett felles ansvar eller om det skal bæres av den enkelte jeger. Aktuelle straffereaksjoner ved brudd på jaktlagets egne bestemmelser, må avklares av jaktlaget på forhånd. Grove brudd bør medføre utelukkelse fra jaktlaget.

Det er viktig å rydde opp på en slik måte at det fortsatt bevares en god tone innen jaktlaget. Jakta skal være rekreasjon og trivsel.

EKSEMPLER PÅ MULIGE KONFLIKTOMRÅDER

FORDELING AV KJØTT

Hvem skal ha «jegerlott» og hvor stor?

Her er det ulik praksis. Der alle går inn på like vilkår, betaler for jakta, fordeles ofte kjøttet etter loddtrekning hvor hver lott er tilnærmet likeverdig. Det vil avhenge av hvorvidt «jegerlotten» består av hele, 1/2 dyr eller 1/4 dyr. Eller at «lotten» balanseres over 2 år med for- og bakpart annet hvert år. Andre fordeler etter størrelse på det areal som den enkelte grunneier besitter. Det som er viktig, er å komme fram til regler som er rettferdige og som alle jegerne er innforstått med. Dette skaper godt miljø i jaktlaget.

Ellers er det vanlig at skytter tilkommer noe av dyret. I de fleste jaktlag snakker vi om hjerte, tunge og gevir. Men, også indrefilet kan være aktuell. Hos noen jaktlag er praksis at jaktlaget har en felles middag i løpet av første jaktuka, der indrefilet står på menyen.

Noen praktiserer at den som tar ut vomma får hjerte og lever. Med dagens kunnskap om tungmetaller og annen forurensning, er det oftest kun lever fra kalv som blir tatt vare på til mat.

GULLKRONA

Mangt et elgjaktlag har gått i oppløsning på grunn av krangel om gevir. Dette er et punkt som bør avklares slik at alle på jaktlaget er klar over den praksis som jaktlaget følger. Derfor bør dette inn i de interne reglene. Vanlig praksis: «Geviret tilfaller skytteren. Den regnes som skytter, som har første dødelige skudd i dyret». Det første dødelige skuddet betyr at brysthula skal være perforert, det holder ikke å få inn et halvdårlig vomskudd, som på sikt er dødelig.

På rådyr-, gaupe- og jervejakt kan både hagle og rifle benyttes. Det er viktig at jaktlederen på forhånd er klar over hva slags våpentype de ulike jegerne har, slik at de får poster som passer ift deres våpenvalg. To våpen på post, er ikke optimalt.

DEN PRAKTISKE JAKTA

Vi har nå gjennom sommeren og tidlig høst gledet oss til selve jaktutøvelsen. Vi har trent både oss selv og hundene og avlagt jevnlig besøk på skytebanen. Kroppen føler at noe er i gjerde.

Som en siste kontroll før du reiser på jakt, bør du skyte inn våpenet ditt med den jaktammunisjon som du skal benytte under jakta. Dette er meget viktig. Samme merke ammunisjon med forskjellige produksjonsnummer (Lot.Nr.) kan ha forskjellige treffbilder. Hvis du må skifte ammunisjon i løpet av jakta, må du skyte inn våpenet på nytt. Mister du våpenet slik at det får et slag eller våpenet velter, må du alltid testskyte våpenet.

Senest ved frammøte første jakt dag bør jaktleder kontrollere at alle har sine papirer i orden. Det vil si at betalt jegeravgift, bestått storviltprøve eller bjørneprøve, gyldig våpenkort, eventuelt utlånserklæring, samt at eventuelle bestemmelser for eget jaktlag, valdet eller regionen er oppfylt. Husk også at alle som skal ut på lisensfelling må være registrert som lisensjegere og ha med seg beviset på dette. Videre skal jaktlaget enten ha egen godkjent ettersøkshund eller skriftlig avtale om tilgang til det. Huskelista «Veiledning ved skadeskyting», kan være grei å dele ut til jegerne som en påminnelse før alle forsvinner ut i terrenget.

Første jakt dag

Jaktlaget er samlet. Spenningen og forventningene før høstens jakt starter, er stor. Tiden er kommet for at jaktlederen skal lede laget gjennom ei god jakt.

Når det gjelder jakta på de store rovdirene, så samles ofte ikke jegerne før den aktuelle dagen kommer og jegerne er sikre på at de har den aktuelle viltarten i sitt terreng. Her er

Ved lisensfelling og kvotejakt skal jegeren kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller fylkesmann. Jegeren skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale.

det også ofte mange jegere, og det kan være mange som har lite lokalkunnskap. Jaktleders rolle er mer omfattende ved denne typen for lagsjakt. Dette gjelder særlig ved ved ulv- og gaupejakt, men kan også forekomme ved bjørn- og jervejakt. En erfaren jaktleder er nødvendig for effektivt å kunne utføre den kommende lisensfelling eller kvotejakta som står på programmet den dagen.

Daglig informasjon

Det vil være hensiktsmessig at jaktlederen samler opp aktuell informasjon og gir nødvendige beskjeder i en eller annen form for jaktparole/morgeninstruks som en obligatorisk start på hver jakt dag. Dette er særlig viktig og naturlig å ta i forbindelse med lisensfelling og kvotejakt da det ofte er mange jegere tilstede som ikke kjenner hverandre. Jaktlederen har da muligheten til å legge premissene for hvordan jakt dagen skal forløpe. Jaktlederen bestemmer hvor det skal jaktes, og avgjør også hvilke

hunder som skal benyttes hvis jaktlaget har tilgang på flere hunder. Flere og flere opplever også å få ulv inn i jaktterrenget sitt. Dette kan påvirke hvor og når hundeeiere ønsker å slippe jakthundene sine. Jaktlaget bør drøfte denne utfordringen og være enige om hvordan de skal håndtere ulv inne på jaktterrenget. Det vil være smart å ha en god dialog med nabo jaktlag etc slik at kommunikasjon om hvor og når det er sett ulv viderefremmes til de aktuelle jegerne.

Så skal postene fordeles. Noen av postene har ofte et lite skuddfelt, mens andre kan dekke en stor hogstflate. Spesielt under rovviltjakta ser en behovet for å bruke andre poster enn på vanlig tradisjonell elgjakt, rovdryra har lett for å holde seg i tetta. Derfor må postene plasseres deretter. Det er viktig at de ulike jegerne er komfortable med den posten de skal sitte på. Fordelingen av poster gjøres ofte på ulike metoder og flere modeller benyttes. Det mest rettferdige er å fordele plassering ved

Ofte er det skytteren som selv er ansvarlig for vomming av dyret, med hjelp av andre. Flåingen går ofte på rundgang i laget.

loddtrekning. Erfaringsvis er enkelte poster mer populære enn andre. Kanskje er det en lang spasertur til noen av postene, slik at alle ikke ønsker å gå dit. Dersom noen ikke ønsker å ta den posten en får tildelt gjennom loddtrekning, kan jegerne eventuelt bytte seg i mellom.

Når dette er ordnet, bør jaktleder gi beskjed om hvilke dyr som kan skytes. Dette gjentas hver morgen. Det er viktig å unngå feilskyting. Det er jaktlederen som, innenfor rammene av tildelte dyr, bestemmer hva slags dyr (kjønn og alder) som skal skytes på de enkelte områder av terrenget. Ved lisensfelling og kvotejakt er det også flere regler en må følge ved påskyting og felling, som tidligere nevnt i heftet. Det er naturlig at det er jaktleder som er ansvarlig for å melde inn og sørge for at disse reglene blir fulgt.

Organisering

En bør ha avtalt på forhånd hvem som skal transportere skutte dyr ut av skogen. Her kan det være greit med en liste hvor det er satt

sammen "lag" som står for uttransport, flåing, partering og opphenging.

Dette kan også løses ved at jaktleder fordeler oppgavene når dyret er skutt. Hvem henter jernhest/trekker/traktor/hest, hvem trår til og hjelper skytter med å vomme og hvem merker ut «kjørevei» til fallet i vanskelig terreng. Er det en kalv, og det er skutt flere dyr i drevet, hvem er aktuelle til å «dra fram» kalven.

Ta vare på skinnet. Unngå slepeskader og la ikke hundene få buste.

Samband

Sambandsutstyret bør sjekkes før jaktstart. Det kan være lurt å ha testet dette i terrenget i forkant av jakta. Alle jegere bør ha anskaffet nye batterier til sin radio. Avtal hvilken kanal som skal benyttes, gjerne i kontakt med nabolag for ikke å forstyrre hverandre.

Sambandet må ikke misbrukes. Gi korte beskjeder og kutt ut alt utenomsnakk. Dersom

Det finnes flere måter å frakte frem dyret på, traktor eller elgtrekker er det mest vanlige på Østlandet.

Ren håndmakt må ofte benyttes. Det er stor forskjell på å dra en elgkalv og en voksen hannbjørn. Draing er uansett tungt arbeid.

det skiftes kanal underveis, må alle gi tilbakemelding om at dette er oppfattet for å unngå misforståelser.

Før jegerne skilles til første økt, bør det avtales hvor og når en skal treffes etter at økta er over. Dette er viktig med tanke på sikkerheten. Postmannskapene må bli på sine poster inntil de får beskjed om at de kan forlate dem, eventuelt til et på forhånd avtalt tidspunkt.

Å forlate sin post mens jakta pågår, er uakseptabelt.

Bruken av mobiltelefon er radikalt endret. Mange har god dekningsgrad i de områdene det jaktes storvilt, og de fleste tar med seg mobiltelefon ut i terrenget. Mobilene kan være et godt alternativ om noen skulle gå tom for batterier eller være utenfor rekkevidde med jaktradioen. Regler for jaktlaget om fornuftig bruk er et godt utgangspunkt.

Nye medier som facebook og twitter, har blitt en utfordring for mange jaktlag. Mange tar bilder og legger ut «skryteinformasjon» på facebook nesten før dyret er i bakken. Noen arrangerer bilder som bærer preg av useriøs cowboymentalitet med blod, gørr og hoverende jaktdeltagere, og viser liten respekt for felt vilt. Det er viktig at jaktleder og resten av jaktlaget har fokus på dette og er enige om hva som skal legges ut. Husk at medier er tilgjengelig for alle og en åpen kanal til hele verden. Også til de som vil all jakt til livs. *Ønsker vi dette?*

Dette er et punkt som jaktlaget bør diskutere gjennom på forhånd, og som bør formuleres inn i de interne reglene som underskrives før jaktstart.

Andre oppgaver

Som et ledd i hjorteviltforskningen, samles det årlig inn informasjon som kan benyttes som grunnlag for å si noe om hjorteviltbestandenes utvikling og andre forhold som kan være av interesse for forskningen, forvaltningen eller andre. Jegerne kan bli pålagt å innlevere prøver i form av kjever, ovarier eller andre deler av felte dyr. Det er viktig at jegerne følger opp slike pålegg. Resultatene fra hjorteviltforskningen er selve grunnlaget for en vellykket og stabil hjorteviltforvaltning. Kjever som skal innleveres, må rengjøres grundig. De må ikke kokes, men skrapes rene for kjøtt før de tørkes. Ovariene bør fryses før de leveres.

Videre er det viktig å overholde rapporteringsplikten. Innen 14 dager etter avsluttet jakt, skal valdansvarlig rapportere fellingsresultatet til kommunen. Hvis jaktlaget er en del av et større vald, skal rapporteringen skje til valdansvarlig. Disse rapporteringene utgjør grunnlaget for jaktstatistikken for hjortevilt. Mest mulig korrekt statistikk, gir det beste grunnlaget for en god hjorteviltforvaltning.

Når alle plikter knyttet til jakta er utført, bør jaktlederen samle jaktlaget til et oppsummerende møte. Det bør ikke drøye for lenge før dette møtet avvikles. Her bør høstens jakt gjennomgås og oppsummeres.

Det er ikke mye som slår hest når det gjelder uttransport av felt dyr. Hvor du jakter og hva du har tilgang på, vil sette vilkårene.

Det er viktig at alle aktuelle forhold og spørsmål blir lagt fram, slik at nødvendige forbedringer og endringer kan vedtas. En evaluering av jakta bør ta for seg både positive og negative erfaringer. For å ha et best mulig utgangspunkt for en slik gjennomgang, bør jaktlaget ha ført protokoll/jaktdagbok for alle jakt dagene. Dette vil være et nyttig oppslagsverk. Videre bør det føres protokoll fra jaktlagsmøtene. Protokollene kan refereres foran neste møte, slik at en hele tiden følger opp tidligere beslutninger og har en rød tråd i arbeidet.

Jaktlederen bør hele tiden arbeide for å påvirke sine jegere til å bli bedre og perfektionere seg. Dette vil komme hele jaktlaget og jakta til gode!

Kontakt med grunneier/jaktrettshaver

Et forhold som hittil ikke er nevnt, men som er jaktleders ansvar og meget viktig foran jakta, er kontakt og kontrakt med grunneier/jaktrettshaver. Kontrakten må være i orden. Kontrakten omhandler ofte en rekke forhold som den enkelte jeger bør være kjent med, og innholdet bør gjennomgås på et møte i

jaktlaget. Det er jaktleders ansvar å formidle denne informasjonen videre til jaktlagets medlemmer. Fellingskvote og fordeling på alder og kjønn skal meddeles jegerne før jakta. Har jaktlaget avtale med flere grunneiere, gjelder disse forholdene for samtlige kontrakter.

Grunneier kan ikke leie ut jaktretten for mer enn 10 år om gangen. Gjelder avtalen for mer enn 5 år, skal kommunen ha beskjed. Inngår jaktlaget i et bestandsplanområde, vil det bli innkalt til møter for området. Her vil det være naturlig at jaktleder møter. Informasjon og opplysninger som blir formidlet på slike møter, må viderefordles til jaktlaget.

I tillegg til de gjøremål og oppgaver som er nevnt ovenfor, vil det være en rekke forhold som vil være aktuelle for det enkelte jaktlag å fange opp og ta inn i egne bestemmelser. Dette for å være godt forberedt, for at alt skal forløpe greit og for at potensielle konflikthold er avklart på forhånd.

Så er det bare å ønske SKITT JAKT!

TIPS TIL JEGEREN

NYTTIG Å HA I SEKKEN:

1. Tau, hundebånd (ofte nyttig å kunne koble hund).
2. «Trektau» med krok til å «dra fram» dyret med, hjelp til å trekke til side et bein ved vomming alene m.m.
3. Svamp og tørkepapir til å tørke ut blod ved vomming.
4. Engangshansker til bruk ved vomming, flåing eller på skuddplass for å finne hår, blod, vominnhold. Ved å gni de mot klærne utvikles statisk elektrisitet og dette fester hår etc til hansken.
5. Dopapir.
6. Lykt, hodelykt. Kan være kjekt om mørket skulle «overraske».

Ei vellykjet jakt!

NÅR UHELLET ER UTE– SKUDDPLASS OG ETTERSØK

Jaktlederen må være tydelig og sørge for at korte og korrekte beskjeder når alle i laget. Det er viktig at alle vet hva som gjelder før ettersøket igangsettes.

Oppstår det en situasjon hvor en jeger har skutt mot et hjortevilt, men har mistanke om at skuddet ikke er godt nok, bør vedkommende, om mulig, skyte flere skudd mot dyret. Når dyret forsvinner, skal jegeren umiddelbart gi beskjed til jaktleder om hva som er påskutt, forholde seg i ro i 5 – 10 minutter og samtidig lytte etter «tegn» fra dyret. Alle i jaktlaget må informeres slik at de er klar over situasjonen, - og slik at ikke flere dyr påskytes!

Hvis ikke jegeren registrerer noe i løpet av disse minuttene, merker vedkommende av plassen hvor skuddet (ene) ble avfyrt. Etter konsultasjon med jaktleder om videre prosedyre, skal stedet hvor viltet var da det

ble påskutt, merkes. Fra da av har jaktlederen ansvar for hvordan ettersøket skal utføres.

Jaktlederen kan gi jegeren tillatelse til å følge etter sporet et stykke dersom jegeren vurderer situasjonen slik at de kan finne et dødsutt dyr. Jegeren må ikke følge på for langt. Det gjelder ikke å støkke dyret ut av sårleiet. Såret vilt går vanligvis i sårleie etter en viss avstand fra skuddplassen, og ofte søker de til vann eller fuktige områder.

Jaktlederen varsler den som skal foreta ettersøket. Oftest er dette hundefører. Vær klar over at det i mange tilfeller kan være riktig å «sette på» en annen hund enn den som

HUSK VED LISENS- FELLING/ KVOTEJAKT PÅ STORE ROVDYR:

Den som skadeskyter bjørn, jerv, ulv eller gaupe under forsøk på felling, plikter å gjøre det en kan for å avlive dyret snarest mulig. Vedkommende plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Det skal ikke gjøres forsøk på felling av nye dyr mens ettersøk pågår.

Den som skadeskyter bjørn, jerv, ulv eller gaupe skal uten opphold underrette fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.

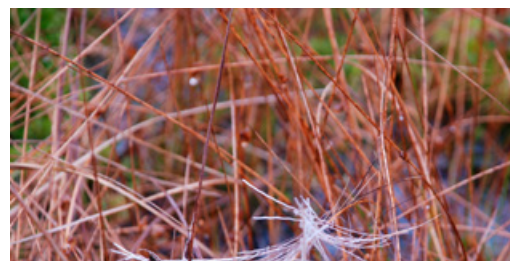
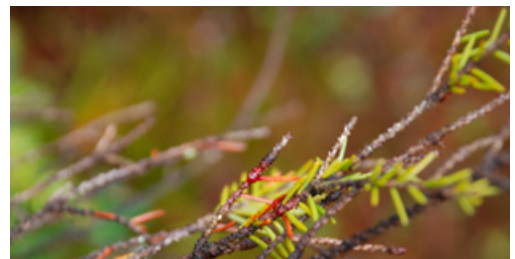
TEGN PÅ SKADE- SKYTING KAN VÆRE:

1. Dyret skiller lag med øvrige dyr dersom flere er i følge.
2. Er dyret uforstyrret vil det normalt snart legge seg (unntak kan være skade i bein hvor det kan gå langt).
3. Det vil helst søke mot tette skjul og vann eller fuktige områder.
4. Dyret går unna med vinden for å kontrollere eventuelle forfølgere.
5. Skremmes et såret dyr av sårleiet, vil det fort kunne gå langt før det stopper opp.
6. Et såret hjortevilt vil gjerne sprike med klovene og «skreve» mer enn et friskt dyr.

har vært aktiv i drevet, enten en løshund eller en bandhund. Ofte kan en kombinasjon være det rette. De andre jegerne får beskjed om hvor de skal samles, eller om de fortsatt skal bli på sine poster.

Har jaktlaget en skriftlig avtale om ettersøk med noen utenfor jaktlaget, må vedkommende varsles. Ventetiden før ettersøket skal starte benyttes nå til skuddplassundersøkelser, samt "intervju" av jegeren. "Intervjuet" foretas av den som skal utføre ettersøket, gjerne sammen med jaktleder. Ettersøket bør ikke starte før det har gått minst 1 time. Unntaket er om dyret er truffet i et bein. Ofte vil da det mest effektive være å sette på en løshund som raskt kan stille dyret. Jakt på andre dyr er forbudt når pliktig ettersøk pågår.

Med utgangspunkt i sannsynlig skade og lokalkunnskap, avgjør jaktlederen om jaktlaget skal forbli på sine poster eller om det skal settes ut forposter før ettersøket starter. Ofte vil det være aktuelt å omplassere enkelte poster, mens andre forblir på tildelt post. Ta hensyn til vindretningen. Postene må ikke settes slik at de støkker dyret ut av sårleiet. Vær klar over at denne avstanden varierer mellom artene, og om dyret var støkt eller kom på vanlig

Det kan være verdt å bruke ventetiden på å sjekke skuddplassen nøye. Ofte så vil den fortelle deg litt om hendelsesforløpet, og avsløre både blod og hår.

Det er jaktleders rolle å bestemme hvilken hund som skal benyttes under ettersøket.

forflytning når det ble påskutt. Det er viktig at dyret får roe seg i sårleiet. Det vil da stivne til og sløves ned, slik at det er lettere å komme innpå.

ETTERSØKSHUNDEN

Det er ikke nødvendigvis den hunden som har «ledet» dyret fram til posten/skytteren som skal fortsette på ettersøket. Her er det viktig at jaktlederen skjærer igjennom og bruker den hunden han eller hun mener er best egnet til å løse den oppgaven som venter. Se egne godkjenningskrav for ettersøkshunden under lovdelen bak i heftet.

Vi har i mange områder i landet hatt en tradisjon med ettersøksekvipasje innen eget jaktlag. De jaktlagene som ikke har egen ettersøksekvipasje, må tegne avtale med godkjent ekvipasje som kan stille på kort varsel, det vil si innen 4 timer. Uansett vil ettersøkshunden være vårt viktigste redskap i en skadeskytingssituasjon.

Hva forventes av ettersøkshunden?

Ettersøkshunden defineres på denne måten: *“En hund som leder jegeren fram til skadd vilt slik at det kan avlives på en human måte.”*

I utgangspunktet kan nærmest en hvilken som helst hund bli en godkjent ettersøkshund gjennom nødvendig trening og oppfølging. Likevel tilsier erfaring at noen hunderaser er lettere å få til enn andre. Det er en klar fordel at hunden du velger å satse på som ettersøkshund, har stor jaktlyst, samt et gemytt som gjør at hunden er omgjengelig og lett å dressere.

Det er viktig å ha tilgang til en god ettersøkshund, også under rådyrjakta.

ANDRE VIKTIGE EGENSKAPER:

- Sporinglyst/vilje til å følge et spor
- God konsentrasjonsevne
- Stor grad av selvstendighet/egenvilje
- Mot og nervefasthet
- Tilstrekkelig skarphet og pågangsmot
- Viltfinnerevne

Dersom det er en dyktig sporhund, men ikke av en type som kan stille viltet, er en dobbelekvipasje ofte effektiv. En dobbelekvipasje består av en hund som sporer og en som slippes for å stille viltet dersom det flykter fra sårleiet (for eksempel dachs og elghund). Løshunden vil kunne "holde" viltet i en ståløs til jegeren klarer å stille innpå for å felle det. Ofte vil det være mistanke om hvordan dyret er skadd som avgjør om det skal brukes dobbelekvipasje. Dersom skaden er et avskutt bein, vil dette være en stor fordel. Det er likevel viktig å være klar over at for en dobbelekvipasje skal fungere tilfredsstillende, så må de også trene sammen og bli gode sammen.

Reglene for å bli godkjent som ettersøks-ekvipasje, er at du og hunden har bestått godkjenningssprøve for ettersøks-ekvipasjer. Denne består av en en ferskspor- og en

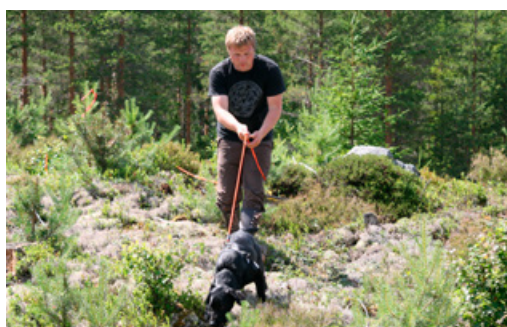

Det er viktig at hunden har sporinglyst og vilje til å følge det sporet den blir satt på.

blodsporprøve. Gjennom fersksporprøven skal hunden vise at den kan spore et friskt vilt i 30 minutter. Blodsporprøven innebærer at hunden har gått et kunstig utlagt blodspor og fulgt dette i 600 meter. Ordningen med bruk av jaktpremierte hunder på eget jaktlag og nabo jaktlag bortfalt fra 1. april 2016. Dette innebærer at nye hunder ikke vil kunne godkjennes på grunnlag av jaktpremiering etter denne datoen, men at hunder som allerede er godkjente fortsatt kan brukes så lenge de lever.

Hva med andre del av ekipasjen – hundefører?

Hundefører bør også besitte egenskaper som gjør at ekipasjen sammen blir et dyktig team. Interesse for, og vilje til å jobbe med hunden,

Tren hunden regelmessig på de utfordringer som kan oppstå under jakta. Vær kreativ og lag situasjoner. Trene på hardt underlag, som veg, er også smart å være forberedt på.

er et naturlig «krav». Kunnskap om hund og evne til å lese hunden, samt erfaring fra jakt og ettersøk gjør oppgaven enklere og skaper tillit i jaktlaget.

Det er viktig at jaktlag som har egne ekvipasjer innen laget, legger til rette for trening og opplæring under jakta. Bruk elgfall og sporingsmuligheter underveis i jakta, til å la hund og fører få trening, særlig i de tilfeller der andre hunder er de som gjennomfører jaget/drevet.

Når det reelle ettersøket starter, er det en stor fordel at hundefører har med seg en dyktig skytter. Det er naturlig at det er jaktlederen som

Skytter må følge godt med og alltid være klar. Hundefører har ansvaret for å lese hund og hele tiden være på sporet.

plukker ut hvem som skal følge med som skytter. God kontakt og godt samarbeid er ikke bare viktig mellom hund og hundefører, men også mellom hundefører og skytter. Skytteren må hele tiden være klar og ta signalene som hundefører sender, eksempelvis informasjon om når de nærmer seg dyret.

MELDEPLIKT

Meldeplikten knyttet til ettersøk av skadet hjortevilt er viktig. Hver høst finnes det igjen døde dyr som det er skutt på uten at kommunen har fått noen beskjed om skadeskyting eller ettersøk som har vært mislykket. Dette er situasjoner vi må prøve å unngå.

ETTERSØKSEKVIASJENS OPPGAVE

1. Intervjue skytter og undersøke skuddplass. Viktig å utnytte hundens egenskaper – lese hunden. Den vil påvise ting du ikke selv vil oppdage.
2. Arbeide stille og rolig.
3. Sikre at det er riktig dyr som forfølges. Hunden bør være trent til å ta det sporet den blir satt på, - og følge det.
4. Følg nøye med hunden på sporet og stol på den. Den vil vise deg blod, hår, kroppsvæske og vominnhold underveis.
5. Vær ekstra oppmerksom på om dyret vinkler mot tett vegetasjon eller når hunden markerer.
6. Første sårleiet er alltid beste muligheten til å få skutt.
7. Bruk GPS, enten på hunden (i dag har de fleste det) eller utrust hundefører med det. Det vil gi mulighet til enkelt å gå opp igjen sporet og eventuelt løse oppståtte problemer.
8. Orienterer jaktleder og jaktlaget om utviklingen under veis.

Det er lov å være fornøyd, når jakta går etter boka.

Det er nødvendig å ha både en god hund og en dyktig jeger når ettersøket skal gjennomføres, og da er det godt å kunne melde over sambandet at ettersøket er avsluttet.

Skadeskyting kan skje hvem som helst. Det gjelder imidlertid å handle riktig når uhellet først er ute. Selv om skytteren, med støtte fra andre, i en aktuell situasjon hevder at det var et bomskudd, skal en ikke ta det for gitt. Jaktlaget må forvisse seg om at det var bom før det faller en avgjørelse om at ettersøk ikke settes i gang. Ved bomskudd kan en ved undersøkelser ved skuddplassen finne vegetasjon som har fragmentert kula mellom skytter og viltet, eller en kan finne igjen kulenedslaget.

Dersom en ikke kan fastslå at det er bom, skal ettersøk igangsettes. Hvis en i løpet av ettersøket med sikkerhet kan si at det var et bomskudd, så kan jaktlaget på egen hånd gi seg med ettersøket. Hvis dyret er skadet, så er det kun kommunen som kan "friskmelde" et vilt. Ved resultatløst ettersøk den første dagen, så må kommunen og grunneier / jaktrettighetshaver varsles.

Det vil alltid være et behov for gode rutiner i forbindelse med gjennomføring av ettersøk og overholdelse av meldeplikten. Som gruppe er ikke vi jegere bedre enn den "dårligste" av oss.

VEILEDNING VED SKADESKYTING

Grunnlaget for et vellykket ettersøk starter med at skytteren kan gjøre rede for følgende:

1. Hvor mange dyr ble sett og hvilken kategori?
2. Hvor mange dyr ble påskutt?
3. Hvor stod skytteren i skuddøyeblikket, og hvor stod det påskutte dyret i skuddøyeblikket?
4. Hvilken kategori dyr ble påskutt?
 - Alder, kjønn
 - Spesielle kjennetegn
5. Viste dyret skuddtegn?
 - Falt momentant i skuddet, men reiste seg igjen
 - Gikk på tre bein
 - Skjøt rygg
 - Ruste avsted i stor fart
 - Stoppet opp og lyttet
 - Andre skuddtegn
6. Viste ikke skuddtegn.
7. Hvis det var flere dyr i følge:
 - Hvor var disse plassert i skuddøyeblikket sett i forhold til dyret som ble påskutt?
 - Hvilken retning forsvant dyret som ble påskutt og hvilken retning kom det fra?
8. Andre forhold som kan ha avgjørende betydning for et vellykket ettersøk.

Dette må jaktlederen ha som utgangspunkt når jaktlaget kommer opp i situasjoner som krever spesiell oppfølging, som ved skadeskyting av hjortevilt. Kravet om ettersøkshund har ikke kommet tilfeldig. Det er et resultat av en økende bevissthet både blant jegerne selv og forvaltningen om det ansvar som hviler på den enkelte jeger om human jakt med raskest og best mulig avlaving av såret vilt. Jaktlaget er videre pliktig til å gjennomføre ettersøket så lenge kommunen ønsker det.

Jaktlaget har ikke anledning til å oppta jakt på nye dyr, så lenge ettersøket pågår. Dette selv om det er nabojaktlaget som har "tatt over" jobben med ettersøket. Dette er stadfestet i en høyesterettsdom fra 2013.

Dyret flykter, det er nå det er viktig å greie å holde hodet kaldt og tenke igjennom hva som egentlig skjedde. Sjansen er stor for at oksen ligger rett utenfor synshold.

HVA BØR GJØRES NÅR DYRET IKKE FALLER INNENFOR SYNSHOLD

SKYTTEREN:

- Hvis det er usikkert om skuddet er drepende, skyt oppfølgingsskudd.
- Sitt rolig, se og lytt. Det påskutte dyret kan dukke opp igjen.
- Hvis dyret forfølges av løs hund, må denne kobles straks (om mulig).
- Varsle jaktleder.
- Merk stedet du stod da du skjøt.
- Merk stedet der dyret ble påskutt.

JAKTLEDEREN:

Har ansvaret for å gjennomføre ettersøket.

- Avbryt jakt på andre dyr.
- Tilkalle ettersøkshund.
- Samle jaktlaget (ikke på skuddstedet), evt. sette ut forposter.
- Klare instruksjoner til forpostene om bl. a. hvilket dyr som er påskutt.
- Skuddplassundersøkelse.
- Gå ikke etter det påskutte dyret mer enn nødvendig.
- Planlegg ettersøket godt.
- Vent minst 1 time før en begynner å spore på det påskutte dyret.
- Varsle jaktledere på nabovald, grunneier og viltnevd snarest mulig.
- Tenk sikkerhet under ettersøket.

HELE JAKTLAGET:

- Være til disposisjon for jaktlederen og ettersøksjakten, rette seg etter anvisning fra jaktlederen.
- Samjakt med nabojaktlag.

LOVER OG FORSKRIFTER

Som jaktleder må du sette deg inn i en rekke lover og forskrifter som legger rammer for jakta. Gjennom vedtak om lover og forskrifter, legger samfunnet rammer for utøvelse av ulike aktiviteter og forvaltning av naturgrunnlaget. Når det gjelder jakt, bruk av hund, viltforvaltning og våpenhåndtering, er det naturmangfoldloven, viltloven, våpenloven, hundeloven og dyrevelferdsloven med tilhørende forskrifter som utgjør det sentrale rammeverket.

På www.lovdatab.no finner du en fullstendig oversikt over oppdaterte lover og forskrifter. På nettsidene til Miljødirektoratet finner du en samlet oversikt over alle lover som er sentrale i forhold til naturforvaltning, herunder jakt og viltforvaltning (<http://www.xn-miljodirektoratet-oxb.no/no/Regelverk/Lov>). I tillegg har Miljødirektoratet utarbeidet en samlet oversikt over de sentrale forskriftene til viltloven med tilhørende kommentarer/retningslinjer (<http://www.xn-miljodirektoratet-oxb.no/no/Regelverk/Lov/Viltloven/Sentrale-forskrifter-til-viltloven>).

Nedenfor finner du en kort gjennomgang av noen hovedpunkter knyttet til de mest aktuelle lovene og forskriftene. Detaljer og informasjon utover dette finner du ved å bruke de aktuelle netthenvisingene.

NATURMANGFOLDLOVEN

Naturmangfoldloven skal sikre en bærekraftig bruk og vern av norsk naturmangfold slik at vi tar vare på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven omfatter all natur. Loven erstatter den tidligere naturvernloven og deler av viltloven (se omtale under) og lakse- og innlandsfiskloven. Da Stortinget vedtok naturmangfoldloven i 2009, ble en del sentrale bestemmelser som tidligere lå i viltloven tatt inn i naturmangfoldloven. Det gjaldt blant annet speilvendingsprinsippet som legger til grunn at alt vilt er fredet med mindre det er fattet vedtak om å åpne for høsting gjennom jakt, felling og/eller fangst. Videre er også kriteriene for å kunne høste av viltet nå i naturmangfoldloven sammen med bestemmelser om skadefelling og bestemmelsene om nødvergerett for hund ved direkte angrep av rovdyr.

Ved vedtak om høsting skal det legges vekt på:

- at arten skal produsere et høstingsverdig overskudd
- artens funksjon i økosystemet og den virkning høsting kan ha på det biologiske mangfoldet
- at arten skal ha betydning for næring og rekreasjon
- det skal legges vekt på jakt- og fangsttradisjoner knyttet til arten
- artens betydning som skadevolder

VILTLOVEN

Kunnskap om viltloven og forskrifter som er fastsatt med hjemmel i viltloven, er fortsatt viktig for alle jegere. Viltloven slår fast at viltet og dets leveområder skal forvaltes på en bærekraftig måte i samsvar med naturmangfoldloven. Innenfor denne rammen kan vi høste av viltproduksjonen i form av jakt, fangst og felling til gode for landbruksnæringen og friluftsliv.

Loven stiller krav om human jaktutøvelse.

Viltloven gir også en oversikt over oppbyggingen av offentlig viltforvaltning:

- **Klima- og miljødepartementet (KLD)** skal ivareta helheten i regjeringens klima- og miljøpolitikk. Departementet har ansvar for å fremme forslag til lover for Stortinget og kan fastsette forskrifter. KLD er også klageinstans i mange spørsmål knyttet til villtlovgivningen. Departementet har en politisk ledelse med statsråden i spissen.
- **Miljødirektoratet** er et fagdirektorat under KLD som gir departementet faglige råd i aktuelle saker. Direktoratet er ansvarlig for å framskaffe og formidle informasjon innenfor sine ansvarsområder, herunder viltforvaltning og jaktutøvelse. Direktoratet fastsetter forskrifter bl.a. om jaktmåter, jakttider, våpen og ammunisjon i forbindelse med jaktutøvelse osv. Direktoratet har også ansvaret for fellingsavgiftene for villrein og gjennomføring av obligatorisk jegerprøve.
- **Fylkesmannen** er det statlige regionale forvaltningsorganet som har ansvar for store rovdyr, villrein og truede/sårbare arter.

- **Fylkeskommunen** er det regionale forvaltningsorganet med ansvar for de øvrige jaktbare artene.
- **Kommunen** er det lokale forvaltningsorganet, og kanskje det viktigste nivået i den praktiske forvaltningen. Kommunen gjennomfører arealplanlegging, fastsetter fellingskvoter og gir forslag til minsteareal for hjortevilt. I tillegg har de ansvar for å legge til rette for allmennhetens adgang til småviltjakt og organisere ettersøk på trafikkskadd vilt. Kommunen skal vedta målsettinger for forvaltning av elg, hjort og rådyr når det er åpnet for jakt.

Grunneiere og lokale jeger- og fiskerforeninger er også viktige aktører:

- **Grunneier** har i tillegg til enerett til jakt og fangst på sin eiendom, blitt en sentral samarbeidspartner for kommunen. Grunneier har ansvar for planmessig ressursutnyttelse gjennom utvikling av bestandsplaner og avskyttingsplaner for viltet.
- **Lokale jeger- og fiskerforeninger (JFF)** deltar i samarbeidet mellom grunneier og kommune, ofte med høy kompetanse. Lokalforeningene deltar ofte i praktisk viltstell, f.eks. å redusere tap av rådyrkillinger under førsteslått, viltkartlegging og taksering, og kan påta seg oppgaver innenfor ettersøk av skadet vilt, jegeropplæring, gjennomføring av storviltprøve m.m.

Viltloven gir Miljødirektoratet hjemmel til å fastsette jakttider for de enkelte artene, bestemme i hvilke områder jakta kan foregå, og eventuelt differensiere med hensyn til jakt på kjønn og alder. Loven viser også til prinsippet om yngletidsfredning, og anmoder om at det ikke fastsettes jakttid i hekke- og yngletiden for de aktuelle artene.

Videre omhandler loven rammer for arealvilkår og rettet avskyting for hjortevilt, bruk av skytevåpen, bruk av motordrevne framkomstmidler ved jakt og bruk av motorbåt. Likeledes forbudet mot å jage eller avlive svømmende hjortevilt med mindre det forfølges som såret.

Viltloven setter forbud mot bruk av løs på drevet halsende hund. Unntaket er ved jakt på hare, rødvilt og gaupe.

Viltloven slår fast at grunneier har enerett til jakt og fangst, og gir rammer for utleie av

jaktretten. Når det gjelder jakt og fangst på statsgrunn utenom statsallmenningene, slår viltloven fast at alle som det siste året har vært eller fortsatt er bosatt i Norge, kan løse jaktkort for småviltjakt og -fangst.

Loven inneholder også bestemmelser som gir den som under lovlig jakt har såret storvilt, rett til å forfølge dyret og tilegne seg dette selv om det går over på annen grunn enn der jegeren har jaktrett. Forfølgingsretten varer ut den dagen hvor det sårede viltet kom inn på annen manns grunn, og bevisbyrden er tillagt jegeren. Både grunneier og kommunen skal varsles snarest mulig når forfølgingsretten benyttes.

Mange jegere må krysse annen manns grunn for å komme til sine jaktområder. Viltloven inneholder et generelt forbud mot å ferdes med skytevåpen eller fangstredskaper i utmark der en annen har jaktrett, med unntak når dette skjer i lovlig ærend. Eksempelvis når dette er nødvendig for å komme inn til eget jaktterreng. Våpenet skal da bæres uladd.

Bruk av kunstig lys

Etter mange års intens jobbing fikk NJFF i 2014 gjennomslag for å kunne bruke kunstig lys under ettersøk. Dette ble hjemlet i viltlovens paragraf 20, b. Unntaket fra det generelle forbudet mot bruk av kunstig lys gjelder ettersøk etter påskutt hjortevilt. Det er jegeren som har bevisbyrden for at påskytingen er lovlig. Jegeren skal varsle politi, jaktrettshaver og kommunen om bruken av kunstig lys før ettersøket tar til. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, kan begrunnet melding om slik bruk av kunstig lys sendes samme instanser umiddelbart etter avsluttet ettersøk.

NJFF anbefaler jegerne om å sende SMS'er til de ulike instansene slik at de har bevis på at de har varslet de ulike instanser.

Offentlige ettersøkspersonell får sin tillatelse til å bruke lys når de ønsker det av sin kommune.

JAKTTIDSFORSKRIFTEN

Jakttidene for hjorteviltartene er fastsatt i «Forskrift om jakt og fangsttider, samt sanking av egg og dun». Jakttidforskriften revideres hvert 5. år, og ble sist revidert med nye jakttider for tidsrommet fra 1. april 2017 til 31. mars 2022. Forbud mot jakt i helgene for en del områder i Oslo-regionener er forskriftsfestet her.

HJORTEVILTFORSKRIFTEN

Selv om hjorteviltforskriften ikke har direkte betydning for jaktlederens rolle og oppgaver, er det nyttig å kjenne til oppbyggingen av hjorteviltforvaltningen som en del av kunnskapsgrunnlaget for å ivareta jaktlederfunksjonen.

Ny hjorteviltforskrift ble vedtatt i 2016. Forskriftens formål er å legge til rette for en forvaltning som ivaretar hjorteviltbestandene og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på næringsmessig og rekreasjonsmessig bruk. Forvaltningen skal sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Fylkeskommunen har hovedansvaret for forvaltning av elg, hjort og rådyr på regionalt nivå.

Villreinemda har ansvaret for forvaltning av villreinen i de respektive villreinområder. Det er villreinområdene som er utgangspunktet for inndeling, ikke administrative grenser mellom kommuner og/eller fylker.

Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av sine bestander av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på en eller flere av disse artene. Dette gjøres gjennom å vedta kommunale eller regionale planer.

Kommunene skal fastsette forskrift om åpning for jakt på elg, hjort og rådyr. For villrein er det Miljødirektoratet som åpner for jakt. Dåhjort og muflon kan jaktes i hele landet uavhengig av minsteareal, kvote eller godkjent vald.

Kommunen fastsetter også minstearealer for elg, hjort og rådyr og eventuelt fravik av fastsatt minsteareal. Hjorteviltforskriften omhandler en rekke bestemmelser om oppgaver som er tillagt kommunen knyttet til krav for godkjenning av vald, oppnevning av valdansvarlig med mer.

Der hjorteviltbestandene benytter områder i to eller flere kommuner, bør kommunene samarbeide om utarbeidelse av bestandsplaner. Fylkeskommunen har hjemmel til å pålegge kommunene å inngå et interkommunalt samarbeid dersom dette vurderes som nødvendig for å ivareta god bestands- eller samfunnsmessige hensyn på regionalt nivå.

Forvaltning av hjortevilt

God hjorteviltforvaltning krever samordnet forvaltning over store områder. Dette er grunnlaget for moderne forvaltning av våre hjorteviltarter. Kommuner med felles viltstammer skal samarbeide, og alle vald som inngår i et bestandsplanområde skal skriftlig slutte seg til en forpliktende samarbeidsavtale om bestandsforvaltningen. Kommunen skal godkjenne bestandsplanområder for jakt på elg og/eller hjort. Søknad om vald eller bestandsplanområder som berører flere kommuner, sendes den kommune hvor den største delen av det tellende areal ligger. Innholdet i slike søknader om bestandsplanområder er nedfelt i hjorteviltforskriftens § 15. Kommunen kan godkjenne flerårige – maks 5-årige bestandsplaner for slike områder dersom arealet er minst 20 ganger minstearealet. I forskriftens § 15 er det nevnt hva slike planer skal inneholde. Bestandsplanene skal være i samsvar med kommunens mål for hjorteviltforvaltningen.

Villreinemnda kan godkjenne flerårige- maks 5-årige bestandsplaner for villreinområder. Også her er det definert i hjorteviltforskriften hva slike planer skal inneholde (§27).

I vald eller bestandsplanområder som tilfredsstillende definerte krav, kan kommunen etter søknad gi tillatelse til kvotefri jakt på rådyr. Kommunen kan kreve at det foreligger en avskytingsplan før tillatelse til kvotefri jakt på rådyr innvilges (§20).

I områder med godkjente bestandsplaner blir kvotene tildelt som valgfrie dyr.

I jaktområder for elg, hjort eller villrein uten godkjente bestandsplaner, kan kommunen eller villreinemda pålegge målrettet avskyting. Fellingskvotene blir da tildelt med et bestemt antall dyr definert i kjønns- og aldersgrupper. Inndelingen i kategorier er spesifisert i § 18. Kalv kan felles i stedet for voksne dyr av begge kjønn. Denne differensieringen i frihet som jaktområder med og uten forvaltningsplaner får, er et bevisst virkemiddel for å samle mest mulig av jaktområdene i bestandsplanområder. Forvaltningen kan da rasjonaliseres, og en er sikret en bedre måloppnåelse.

Kommunen kan imidlertid ikke pålegge målrettet avskyting av rådyr selv om jaktområdet ikke er en del av et vald eller bestandsplanområde med kvotefri jakt.

Alle kommuner og villreinnemnder skal benytte Hjorteviltregisteret som verktøy for å tildele fellingskvoter, rapportere fellingsresultat og legge inn data fra sett elg- eller sett hjort-registreringer. Dette kravet vil forbedre oversikten og bidra til at Hjorteviltregisteret blir et enda bedre verktøy i forvaltningen av våre hjorteviltbestander.

FORSKRIFT OM UTØVELSE AV JAKT, FELLING OG FANGST

I Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst finner du en samlet oversikt over en rekke bestemmelser som regulerer utøvelsen, og som gir viktige rammer for både jegere, jaktleder og andre som har oppgaver eller interesser innenfor dette temaområdet. Nedenfor har vi tatt tak i de mest aktuelle delene av forskriften sett med jaktleders øyne.

Det er i utøvelsesforskriftens § 26 a) vi finner påbudet om å ha en ansvarlig jaktleder. Det står: «Jaktlag som deltar i jakt etter elg, hjort og bjørn skal utpeke en ansvarlig jaktleder. Valdansvarlig plikter å melde jaktleders navn og adresse til kommunen før jaktlaget starter jakta. For bjørn er jaktlaget selv ansvarlig for at jaktlederens navn og adresse er meldt kommunen før jaktlaget starter jakta.»

Utover disse bestemmelsene inneholder utøvelsesforskriften bestemmelser som har betydning for selve jaktutøvelsen, om våpen og ammunisjon, om fangst og en del generelle bestemmelser.

Viktige papirer

Jegeravgiften skal betales inn til Viltfondet av alle som skal drive med jakt, felling og fangst. Det er verdt å merke seg at også hundeførere som er med på lisensfelling må løse jegeravgift, se nærmere omtale under «Rovviltforskriften».

Alle jegere skal under jakt medbringe gyldig jegeravgiftskort og attestert skyteprøve (se under). I henhold til viltloven er det den som stiller jaktretten til disposisjon for en annen som er ansvarlig for at disse papirene er i orden. Likevel bør også jaktlederen sjekke dette for medlemmene i eget jaktlag. Når det gjelder villrein, utstedes det et kontrollkort for hvert tildelte dyr. Enkelte grunneierlag benytter også slike ordninger for elg og rådyr, men da ikke som et offentlig dokument.

Det stilles krav om ettersøkshund for jakt på elg, hjort og rådyr og bevis/avtale skal medbringes under jakta (se egen omtale nedenfor).

Kommunen kan i forbindelse med jakta, sørge for kontroll av jegeravgiftskort, kontrollkort av villrein, attestert skyteprøve, våpen og ammunisjon som benyttes, felte dyr i forhold til fellingstillatelser og dokumentasjon for godkjent ettersøkshund.

De forhold som er nevnt ovenfor bør en god jaktleder alltid kontrollere. Det må være første bud at de som skal delta i et jaktlag har papirene i orden. Valdansvarlig har plikt til å rapportere fellingsresultatet senest 10 dager etter at jakten er avsluttet. Vær klar over at etter en puring uten at det blir noen reaksjon, kan kommunen nekte å utstede fellingstillatelse det påfølgende år. Vær også klar over at direktoratet, fylkesmannen eller kommunen hver for seg eller sammen, kan kreve at jegerne rapporterer om bestandens størrelse, samt stille krav om innlevering av kjever, kjønnsorganer eller andre deler av viltet. Innrapportering via "Sett elg"- og/eller "Sett hjort"-skjemaene er et eksempel på den type innrapportering det kan være snakk om.

Det er også greit å være klar over at jaktrettshaverne står fritt til å opprette egne, private oppsynsordninger innenfor sine områder og vedta egne bestemmelser for sine områder innenfor rammen av gjeldende lover og forskrifter. Eksempelvis kan en grunneier eller et utmarkslag vedta en kortere jakttid enn den som er fastsatt i jaktidsforskriften.

Aldersgrenser

Jakt på storvilt kan utøves når vedkommende er fylt 18 år. Det er imidlertid også anledning til å delta på jakt i opplæringsøyemed fra det året vedkommende fyller 16 år fram til fylte 18 år. For å delta på opplæringsjakt, fordrer det samtykke fra foreldre/foresatte, samt at opplæringsjegeren er under tilsyn av en jeger som har fylt 20 år, har avlagt jegerprøven og har jaktet i minst 3 år. Tilsynsjegeren skal alltid kunne kontrollere og instruere jegeren som er under opplæring, og kunne gripe inn i aktuelle situasjoner. Den som deltar i opplæringsøyemed må ha avlagt jegerprøven og skyteprøve for storvilt, men er fritatt fra å betale jegeravgift.

Hund

Forskriften åpner for bruk av løs på drevet halsende hund med maksimal boghøyde på 41 cm til jakt på rådyr fra 25. september, og til hjortejakt fra 1. september.

Krav om bruk av ettersøkshund

Alle jaktlag og jegere skal ha tilgang på godkjent ettersøkshund ved jakt på elg, hjort og rådyr. For å bli godkjent ettersøkshund må hund og fører ha bestått praktisk prøve.

Siden kravet om ettersøkshund ble innført har det vært muligheter for å bruke jaktpremierte hunder av flere raser på eget jaktlag og tilstøtende nabojaktfelt. Denne muligheten bortfalt fra 1. april 2016. Fra da av må alle jaktlag/jegere selv ha eller ha tilgang på en godkjent ettersøkshund. De hundene som allerede er godkjente i de nevnte unntaksordningene før denne datoen, kan benyttes så lenge de lever.

Samtidig stilles det nå også krav om at det skal benyttes godkjent ettersøkshund ved ettersøk i offentlig regi. Miljødirektoratet forutsetter med det at kommunene inngår ettersøksavtale med godkjente ettersøksekipasjer. Fra 1. april 2016 kom det også inn et krav om at de som skal ta på seg ettersøksoppdrag på vegne av det offentlige må ha kurset «Ettersøk videregående». I opptakskravet til kurset så står det at vedkommende må stå i jegerregisteret og en eller annen gang ha eller ha hatt godkjent ettersøkshund som har vært registrert i «Ettersøkshundregisteret». Det betyr med andre ord at kommunen ikke kan inngå avtaler med ettersøkspersonell som ikke er jegere, har godkjente hunder og har kurset «Ettersøk videregående».

Dersom jaktlaget/jeger ikke har med seg godkjent ettersøkshund under selve jakta, men har sikret seg tilgang på dette gjennom avtale, er det viktig å være klar over kravet om at den godkjente ettersøkshunden skal være på plass innen fire timer etter påskyting (står omtalt i kommentarene til selve paragrafen). Dersom tidsfristen ikke overholdes, vurderes dette som et brudd på utøvelsesforskriftens krav om tilgang på godkjent ettersøkshund (§ 23). Dette innebærer i praksis at dersom jaktlaget/jeger ikke selv disponerer en godkjent ettersøkshund og de jakter i et område hvor 4 timers kravet ikke lar seg oppfylle, må de medbringe en godkjent ettersøkshund under selve jaktutøvelsen.

Både Miljødirektoratet og NJFF har utarbeidet standardformular for avtale om tilgang på godkjent ettersøkshund. Dette avtaleformularene kan lastes ned fra NJFFs nettsider (<https://www.njff.no/jakt/Last%20ned%20sider%20for%20jakt%20skyting%20og%20hund/Last%20ned%20hund/Avtale%20om%20etters%C3%B8kshund.pdf>). Både jeger og hundeeier/-fører skal ha et eksemplar av den undertegnede avtalen. Jegeren skal ha denne dokumentasjonen med seg under jakta. Kommunen har myndighet til å kontrollere om det er inngått en slik avtale, og kan kreve at det sendes inn kopi av avtalen.

Utøvelsesforskriften stiller også krav om at alle prøver for godkjenning av ettersøksekipasjer skal være terminfestede, samt at prøvene skal arrangeres av arrangør som er godkjent av Miljødirektoratet. Prøvene skal være åpne for alle (§24). Pr 2017 så er det NJFF og NKK som har egne godkjenningsprøver for ettersøksekipasjer. Prøven er todelt og består av et kunstig blodspor og et ferskspor. Godkjente ettersøksekipasjer skal registreres i NKKs ettersøkshundregister.

Avliving av skadet hjortevilt

Den enkelte jeger/jaktlag er underlagt en generell plikt til å utføre ettersøk etter vilt som er påskutt. Videre skal jeger/jaktlag sørge for en raskest mulig avliving av det sårede viltet slik at dyret unngår unødig lidelse.

Med utgangspunkt i denne generelle plikten, skal ethvert skudd som er løsnet mot hjortevilt betraktes som treff og følges opp med nødvendige undersøkelser, inntil det eventuelt med 100 % sikkerhet er konstatert at det var bomskudd. Dersom det igangsettes et ettersøk, skal det ikke opptas jakt på nye dyr i den tiden ettersøket pågår.

Jaktleder/jeger skal uten opphold melde fra til jaktrettshaver og kommune, jakttoppsyn eller nærmeste politimyndighet dersom det pliktige ettersøket gjennomføres uten resultat den dagen påskytingen finner sted.

Kommunen avgjør når ettersøket skal avblåses. Jeger/jaktlag som skadeskjøt dyret plikter å delta i ettersøket så lenge kommunen bestemmer det. Fra det tidspunkt som kommunen overtar ansvaret for ettersøket, så skal eventuelle dyr som blir funnet døde, betraktes som fallvilt og ikke belastes valdets kvote.

Avliving av hjortevilt som påtreffes skadet i ordinær jakttid

Dersom det under ordinær jakttid, påtreffes dyr som er såret og lider, plikter jegeren å avlive dyret for å hindre unødige lidelser. Hvis jeger/ jaktlag har tilsvarende dyr igjen på sin kvote skal det straks tas stilling til om dyret skal tas på kvoten. Hvis ikke dyret føres på kvoten, skal det gjøres opp slik at kjøttet ikke tar skade. Uttransport må ikke foretas før melding er gitt til kommune, jakttoppsyn eller politi. Vær klar over at ved uttransport uten melding har jeger/jaktlag akseptert å ta dyret på sin kvote. Eksempelvis kan en skadet kalv som felles og transporteres ut uten melding, da bli det siste dyret på kvoten i stedet for et voksent dyr.

Avliving for å hindre unødige lidelser utenom ordinær jakttid

Når det gjelder forholdet til avliving av skadet hjortevilt utenom ordinær jakttid, er bestemmelsen at den som får melding om skadede dyr, plikter å innhente tillatelse fra kommune, politi eller jakttoppsyn før avliving foretas. I tillegg bør grunneier eller den som har jaktretten varsles. Dersom det er vanskelig eller sjanse for tidsspill forbundet med å varsle, kan dyret avlives uten hensyn til fredningstid eller jaktrett. Dette gjelder bare hvis det er klart at dyret ikke vil leve eller bli friskt igjen uten å bli påført uforholdsmessige lidelser. Melding om avliving skal uten opphold gis til grunneier, kommune, politi eller jakttoppsyn.

Verdien av avlivet hjortevilt

For alt hjortevilt som avlives og ikke tas på fellingskvoten, skal verdien eller kjøttet tilfalle vilffondet. Det betyr i praksis at det tilfaller de kommunale vilffondene for elg, hjort og rådyr, og det sentrale vilffondet for villrein.

Våpen og ammunisjon til storviltjakt og skyteprøve for storviltjegere

Samtlige som skal jakte storvilt med rifle må avlegge en årlig skyteprøve. Før en har anledning til å avlegge selve skyteprøven, kreves det at en har gjennomført minimum 30 obligatoriske treningsskudd. De 30 treningsskuddene må tas over minst 2 dager med unntak av dersom man tar treningsskuddene i form av deltakelse på et av NJFF's eller DFS's terminfestede skytestevner. Skyteprøven skal avlegges med samtlige riflevåpen en planlegger å benytte under jakta.

Skyteprøven avlegges i valgfri stilling uten fast anlegg mot ei skive av dyrefigur (villrein) på 100 meter. En serie på 5 skudd skal plasseres

innenfor en sirkel på 30 cm. Denne er plassert over dyrets lunge-/hjerteregion (det vitale treffområdet). Skyteprøven skal avlegges med jaktammunisjon (blyspiss/hullspiss).

Alternativt til den ordinære storviltprøven, kan man oppfylle kravet gjennom oppnådd sølvmerke i elgskyting (NJFFs ferdighetsmerke) eller bestå den frivillige skyteprøven for bjørnejegere. Sølvmerkeskytingen og bjørnejegerprøven kan gjennomføres med helmantlet prosjektil.

Miljødirektoratet har fastsatt program for gjennomføring av skyteprøven for bjørnejegere, jf § 18: «Oppnådd sølvmerke i elgskyting (Norges Jeger- og Fiskerforbunds ferdighetsmerke) og bestått skyteprøve for bjørnejegere, godkjennes som skyteprøve når skyteprogrammene er godkjent av Miljødirektoratet».

Godkjent skyteprogram for bjørnejegere:

Det skal først gjennomføres 30 obligatoriske skudd på valgfri blink.

Deretter skal det for hver rifle som benyttes til jakt på storvilt (lisensfelling av bjørn) skytes

10 skudd mot bjørnefigur:

- 4 skudd på 100 meter på 40 sek., hvorav alle treff må være innenfor treffsirkelen,
- 4 skudd på 40 meter på 40 sek. hvorav alle treff må være innenfor treffsirkelen og
- 2 skudd på 20 meter, der det andre skuddet må skytes innen 4 sek. etter første skudd, men ingen krav til treff.

Hele prøva gjennomføres i valgfri stilling unntatt liggende. Det er tillatt å benytte støtte/ anlegg. Skyteprøve for bjørnejegere kan gjennomføres med helmantlet prosjektil.

Ved bruk av halvautomatisk rifle til jakt på elg, hjort eller rådyr, kan en kun ha tre skudd i magasin og ett i kammeret, for jakt/felling av øvrige arter er kravet to skudd i magasinet og ett skudd i kammeret (§15).

Det må kun benyttes ekspanderende prosjektil under jakt på elg, hjort, dåhjort, villrein, villsvin, mufflon, moskusfe eller felling av ulv og bjørn med ei kulevekt på minimum 9 gram med følgende anslagsenergi:

- for ammunisjon med kulevekt mellom 9 gram og 10 gram skal anslagsenergien være minst 2700 joule målt på 100 meters avstand, E100.

- for ammunisjon med kulevekt på 10 gram eller mer skal anslagsenergien være minst 2200 joule målt på 100 meters avstand, E100.

Det er krav om bruk av ekspanderende prosjektil til jakt og felling av alle storviltarter og bever når det benyttes rifle.

ROVILTFORSKRIFTEN

Roviltforskriften konkretiserer de politisk vedtatte rammene for forvaltningen av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Forskriften gir en oversikt over de nasjonale bestandsmålene, avgrensingen av de åtte roviltregionene og hvordan de nasjonale bestandsmålene er fordelt på de 8 roviltregionene. Det er de regionale roviltnemndene som skal ha hovedansvaret for gjennomføringen av den vedtatte nasjonale roviltpolitikken innenfor dine respektive roviltregioner.

De regionale roviltnemndene skal utarbeide regionale forvaltningsplaner for sine regioner. I dette arbeidet skal det legges vekt på nær kontakt med kommuner og organisasjoner i regionen. Miljødirektoratet skal uttale seg om forvaltningsplanene før de vedtas av roviltnemndene.

Roviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvoter for felling av de fire store rovdyrene når de nasjonale bestandsmålene er nådd. Når det gjelder bjørn og ulv, skal roviltnemndenes myndighet baseres på data om det siste års ynglinger, mens for gaupe og jerv er utgangspunktet gjennomsnittet for dokumenterte ynglinger de tre siste årene. For bjørn kan roviltnemndene få tildelt myndighet for å fastsette fellingskvoter når det er dokumentert 10 ynglinger selv om det nasjonale bestandsmålet er satt til 13.

Roviltnemndene kan tildele kvote for betinget skadefelling når bestandsmålene er oppfylt. Forskriften har bestemmelser om godtgjøring av kommunale og interkommunale fellingslag i forbindelse med skadefelling.

Miljødirektoratet kan fastsette kvote for skadefelling, kvote for betinget skadefelling og kvote for lisens- og kvotefelling for de fire store rovdyrene enten av eget initiativ eller etter søknad. Dette gjelder også selv om de vedtatte bestandsmålene ikke er nådd enten nasjonalt eller for en region, dersom slik felling/jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dersom roviltnemnd eller direktoratet fatter vedtak om felling av grenseulv, skal de først ha kontakt med svenske myndigheter.

All irregulær avgang av rovilt skal belastes fellingskvotene som er vedtatt for den aktuelle regionen.

Roviltforskriften omhandler også vedtatte vilkår for å delta i lisensfelling, og har bestemmelser om meldeplikt for felling og forsøk på felling av de fire store rovdyrene og kongeørn (skadefelling) og om ettersøk etter skadet eller såret rovilt.

Roviltforskriftens §2 g) definerer lisensfelling slik: «Felling av et bestemt antall individer av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og c), der kvoten er fastsatt av offentlig myndighet og det kreves at jegeren er registrert som lisensjeger i Jegerregisteret for å kunne delta».

For de store rovdyrene er bestandsstørrelsene i Norge ikke tilstrekkelig store til at de fyller naturmangfoldlovens krav for å åpne for jakt og fastsette jakttid. Imidlertid er det åpnet for lisensfelling av disse artene ut fra rovdyrenes skadepotensial med utgangspunkt i bestandsmålene som Stortinget har fastsatt. Jakttida er fastsatt i roviltforskriften. På gaupe er det kvotejakt. Gaupa har også fastsatt jakttid i jaktidsforskriften. Miljødirektoratet og roviltnemndene kan fastsette nærmere vilkår for lisensfelling.

Det er bred politisk enighet om at lisensfelling der vanlige jegere deltar, skal være førstevalget for å regulere bestandene av ulv, jerv, bjørn og gaupe. Ved lisensfelling benyttes jakt som metode, og de som fyller vilkårene for å delta, kan registrere seg som lisensjeger i Jegerregisteret, www.jegerregisteret.no. Registreringen skjer for hver enkelt roviltart det enkelte jaktår. Det betyr at registreringen må gjentas ved nytt jaktår, eller om det skal jaktes på flere av de store rovdyrene. Registreringen er gratis. Myndighetene har definert hundefører som en lisensjeger. For å kunne registrere deg som lisensjeger må du: 1) ha fylt 18 år; 2) ha betalt jegeravgift for vedkommende jaktår; og 3) ha overholdt rapporteringsplikten ved tidligere deltakelse i lisensfelling av de store rovdyrene. Kvittering fra registreringen som lisensjeger i Jegerregisteret skal medbringes under felling.

I tillegg til å betale jegeravgift, må lisensjeger også innhente grunneiers tillatelse til å jakte på samme måte som ved annen jakt. Videre er lisensjegeren pålagt til enhver tid å holde seg oppdatert om kvotens størrelse, fordeling og hva som gjenstår på kvoten.

Adgangen til å jakte kan kun fratras en jeger ved dom da dette regnes som et rettighetstap. Dette er imidlertid ikke tilfellet når det gjelder lisensfelling. Muligheten til å delta i lisensfelling blir vurdert som et virkemiddel i rovviltforvaltningen. Miljødirektoratet har derfor mulighet til å nekte registrering som lisensjeger dersom de vurderer at vedkommende ikke har respekt for lovverket og forholder seg til de bestemmelser som gjelder og de vilkår som er fastsatt. I forskriften står det: «Ved brudd på gjeldende bestemmelser og fastsatte vilkår for lisensfelling, og i andre særlig tilfeller, kan registrering som lisensjeger nektes. Med særlige tilfeller regnes her deltakelse i ulovlig felling eller forsøk på felling, og annen adferd som er uforenlig med rovviltforvaltningen».

Rapportering, meldeplikt og undersøkelser av felte dyr

Felling eller forsøk på felling av gaupe, jerv, bjørn, ulv eller kongeørn og jakt på gaupe skal umiddelbart meldes til fylkesmannen og andre på slik måte som det bestemmes i vedtak om skadefelling, lisensfelling eller kvotejakt. Jeger skal fremvise felte dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller fylkesmannen.

Den som feller jerv, ulv, bjørn eller gaupe plikter vederlagsfritt å innlevere skrotten til vitenskapelige formål på slik måte som det bestemmes i vedtak om skadefelling eller kvotejakt, eller ved utstedelse av lisens. Jeger eller preparant plikter å innlevere skrotten innen 1. juni. Dersom felte rovvilt først leveres til preparant, skal dette gjøres innen 1. mai.

VÅPENLOVEN OG VÅPENFORSKRIFTEN

Våpenloven inneholder bestemmelser om erverv, oppbevaring og transport av våpen, våpendeler og ammunisjon. Loven omhandler også aldersgrenser for erverv, bestemmelser om utlån av våpen, krav om at våpenkort alltid skal medbringes sammen med våpenet, våpendeler eller ammunisjon, også under jakt.

De enkelte bestemmelsene rundt de fleste punktene i våpenloven er konkretisert og utdypet nærmere i våpenforskriften. Ny våpenforskrift ble vedtatt i juli 2008, og trådte i kraft i 2009. I våpenforskriften finner vi bestemmelsen om en jaktvåpengarderobe

på 6 våpen. Våpen som benyttes i konkurransevirkosomhet kommer i tillegg.

Oppbevaring av våpen og ammunisjon

Våpenet eller en vital del av våpenet må oppbevares i et FG-godkjent sikkerhetsskap (våpenskap) eller skap med høyere sikkerhetsnivå. Ammunisjonen skal oppbevares nedlåst i særskilt skap, skuff eller tilsvarende låsbare innretninger, atskilt fra våpen. I FG-godkjent skap kan det oppbevares inntil 2000 patroner sammen med våpen.

Det er ikke tillatt å oppbevare registreringspliktige skytevåpen eller ammunisjon i ubebodd hytte, hus eller lignende. Eiers eller innehavers bolig regnes som bebodd også ved lengre fravær.

Ved midlertidig oppbevaring av våpen som medbringes i forbindelse med jakt eller konkurranse, hvor det ikke er mulig å oppbevare våpenet i henhold til ovennevnte regler, skal våpenet oppbevares under forsvarlig tilsyn. Våpenet kan midlertidig forlates uten tilsyn hvis en vital del medtas og oppbevares under tilsyn. Ved midlertidig oppbevaring av ammunisjon som medbringes i forbindelse med jakt eller konkurranse, hvor det ikke er mulig å oppbevare ammunisjonen i henhold til ovennevnte regler, skal ammunisjonen oppbevares under forsvarlig tilsyn.

For ytterligere detaljer vedrørende privat oppbevaring av våpen og ammunisjon, se Våpenforskriften §§ 78-83.

Transport av våpen

Skytevåpen skal være tomt for ammunisjon under transport. Skytevåpen og ammunisjon skal være under tilsyn. Våpen skal under transport være nedpakket i futteral, bag, veske, sekk eller lignende. I bil skal våpenet være plassert slik at det ikke er lett tilgjengelig. Våpenet kan da oppbevares udelt, dersom det er under forsvarlig tilsyn. Forlates bilen, skal vital del tas ut og medbringes. Våpenets hoveddel og ammunisjon kan etterlates innelåst i bilen dersom det skjules på en forsvarlig måte.

Utlån av våpen

Utlån av våpen er tillatt med mindre det i våpentillatelsen er uttrykkelig bestemt at det aktuelle våpenet ikke skal lånes ut. Den som låner et våpen, skal utstyres med en bevitnelse om utlånet som er undertegnet av våpeneier

og låntaker. Videre skal en slik bevitnelse inneholde data om våpenets art og nummer og hva våpenet skal benyttes til. Maksimum utlånstid er 4 uker. Utlånserklæring finner du her: <https://www.njff.no/jakt/Last%20nedsider%20for%20jakt%20skyting%20og%20hund/Last%20ned%20skyting/Utl%C3%A5nserkl%C3%A6ring%20ved%20l%C3%A5n%20av%20v%C3%A5pen.pdf>

HUNDELOVEN

Hundeloven legger vekt på hundehold som et positivt element i samfunnet og trekker opp noen rammer for å legge til rette for et hundehold som gagnar samfunnet og er til glede for den enkelte hundeholder.

Loven inneholder blant annet bestemmelser om sikring av hund, herunder bestemmelsen om generell båndtvang i tidsrommet fra og med 1. april til og med 20. august. I denne perioden skal hunden være i bånd eller forsvarlig inngjerdet og innestengt. Kommunen kan også gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd utover dette i hele eller deler av kommunen utover den ordinære båndtvangstiden, blant annet av hensyn til beitedyr. Unntatt fra slik utvidet båndtvang er aktiv bruk av ettersøkshund etter såret eller sykt vilt og bruk av hund i forbindelse med jakt, jakthundtrening og jaktprøver, herunder også trening og prøving av ettersøkshunder. Videre kan kommunen gi forskrift om ekstraordinær båndtvang av hensyn til viltet. Forskrift om ekstraordinær båndtvang kan påklages til Fylkesmannen. Fylkesmannen kan vedta forskrift om utvidet båndtvang av hensyn til reindrift.

Videre inneholder hundeloven bestemmelser om opptak og avlving av løse hunder. Alle kan oppta en hund som er løs i strid med båndtvangsbestemmelsene. Hund som er løs i utmarksområder i områder med jakt og i jakttiden, kan kun opptas av rettighetshavere i området eller politiet.

Dersom en hund jager eller angriper beitende husdyr eller tamrein er det klare og strenge bestemmelser for opptak av hunder, samt hjemmel for dyrenes eier/den som passer på dyrene til å foreta seg det som ansees som nødvendig for å avverge skade. I tiden med båndtvang kan grunneier, noen som opptrer på grunneiers vegne eller jakt- og fangstberettigede, avlive hund ved direkte angrep på hjorteviltet. Dette gjelder ikke for ettersøkshund som er ute i aktivt ettersøk etter såret eller sykt vilt.

En hund som er løs i båndtvangstiden og utgjør en klar fare for husdyr og tamrein kan opptas av de som har en tilknytning til beitedyrene. Lar det seg ikke gjøre å oppta hunden eller dersom politiet ikke kan komme raskt nok til det aktuelle stedet, kan hunden om nødvendig avlives. Avlving av hund skal snarest meldes fra til politiet.

NJFF har utarbeidet en veileder for lokale forskrifter til hundeloven rettet mot lokalforeningene og andre som ønsker å engasjere seg. Du finner veilederen på våre nettsider: <https://www.njff.no/jakt/sider/last-ned-sider-for-jakt-skyting-og-hund.aspx?RootFolder=%2Fjakt%2FLast%20nedsider%20for%20jakt%20skyting%20og%20hund%2FLast%20ned%20hund&FolderCTID=0x01200083A2E99F0B8385458CDF9B52B1C5F12F&View=%7B117E3A25-2F8E-4B99-B7A9-2599191DD30D%7D>

LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK OG VASSDRAG

Loven setter forbud mot motorisert ferdsel i utmark og på islagte vann og vassdrag med konkrete unntak fra det generelle forbudet.

Med hjemmel i loven er det fastsatt en nasjonal forskrift: «Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag». I forskriftens § 2 b) står det: «Motorkjøretøy kan på bar mark utenfor veg nyttes til transport av jaktutbytte ved jakt på elg og hjort, og transport ved jakt på villrein innenfor Hardangervidda villreinområde slik dette er avgrenset av Miljødirektoratet». Det stilles et generelt krav om at transporten skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe for naturmiljøet og mennesker.

I § 3 j) står det at: «Motorkjøretøy kan på vinterføre nyttes til nødvendig søk etter skadet storvilt utenom ordinær jakt når søket foregår i regi av kommunen».

PLAN- OG BYGNINGSLOVEN

Det er svært ulikt hvordan de ulike kommunene praktiserer bygging av jakttårn. Mange steder praktiseres det ganske liberalt, og kommuner bryr seg ikke. Noen kommuner har valgt å vurdere jakttårn etter lovens § 20 – 1 punkt a) «oppføring, tilbygging, påbygging, underbygging eller plassering av bygning, konstruksjon eller anlegg» og/eller f) «oppføring, endring eller reparasjon av bygningstekniske installasjoner». Disse vil i tilfelle være søknadspliktige.

Generelt så forutsettes det at jakttårnet ikke bygges som et palass med vinduer, dører osv. Enkle jakttårn, også med tak, i ubehandlet eller grå- eller brunbeiset panel er stort sett greit. Men her er det stor variasjon fra kommune til kommune.

Jaktstiger som tas ned og som ikke skal stå mer enn to måneder er fritatt for enhver søknad (lovens § 20 – 3 siste linje). Det vil være de som faller inn under § 20 – 1 j) «plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg».

BYGGESAKSFORSKRIFTEN

Når det gjelder jakttårn, bør en også se på § 4 – 1 i byggesaksforskriften; «Tiltak som ikke krever søknad og tillatelse», samt forskriftens § 4 – 2; «Unntak for plassering av særskilt bygning, konstruksjon eller anlegg».

Uansett så er det viktig å ha en god dialog med grunneier, som kan ha egne regler for utplassering av jakttårn, og kontakte kommunen på forhånd, hvis en er usikker på hvordan en skal tolke regelverket.

APPENDIX

Sammendrag «Bedre jakt» undersøkelsene for elg, hjort og villrein.

Denne sluttrapporten trekker fram noen av de viktigste resultatene av 5 års undersøkelser blant storviltjegere i utvalgte deler av landet. Undersøkelsene er basert på selvstendig utfylte spørreskjemaer fra jegere som har felt dyr. Samtlige jegere som deltok i jakt på de respektive artene i undersøkelsesområdene de aktuelle år har fått tilsendt spørreskjema og er oppfordret til å bidra i undersøkelsene.

Materialet som denne sluttrapporten bygger på, representerer ca 50 % av felt hjort, elg og villrein i undersøkelsesområdene i de respektive år undersøkelsen pågikk. Materialet består av erfaringer fra 2957 felte hjort, 7546 felte elg og 1068 felte villrein. I tillegg er det innhentet data fra 450 ettersøk på hjort som er påskutt under jakt. Totalt ca 12 000 skudd mot hjortevilt. I disse undersøkelsene er det omstendighetene rundt og resultatene av det første skuddet mot viltet som er undersøkt. Målet har vært å dokumentere hvilke jaktsituasjoner som medfører økt risiko for skade- eller bomskyting under jakt.

Resultatene viser at lange hold, skudd mot dyr i fart og skudd mot dyr i skrå vinkler er særlig krevende. Resultatene viser også at jegere med mye erfaring i felling av hjortevilt klarer seg bedre under praktisk jakt, og at jegere med mye og variert skytetrening skyter flest dødelige førsteskudd. Materialet avdekker også at måten jakta organiseres og gjennomføres på kan påvirke risikoen for dårlige skudd.

Alle skudd mot hjortevilt skal gi en rask død. Jakt er variert og krevende. Selv under kontrollerte forhold på skytebanen forekommer dårlige skudd. Noe usikkerhet må en leve med, men utfordringen er å redusere denne mot null.

Knapt 10 % av førsteskuddene mot elg er et bom- eller skadeskudd. Tilsvarende for villrein er ca 7 % og for hjort ca 8 %. Trolig lever mindre enn 1 % av dyra videre med skade etter oppfølgingsskudd og ettersøk.

Bedre jakt på rådyr

Det er også gjennomført en egen undersøkelse som omfatter jakt på rådyr. Resultatene fra denne undersøkelsen er oppsummert i «Bedre jakt på rådyr». Resultatene er basert på 1409 spørreskjema fra rådyrjakta.

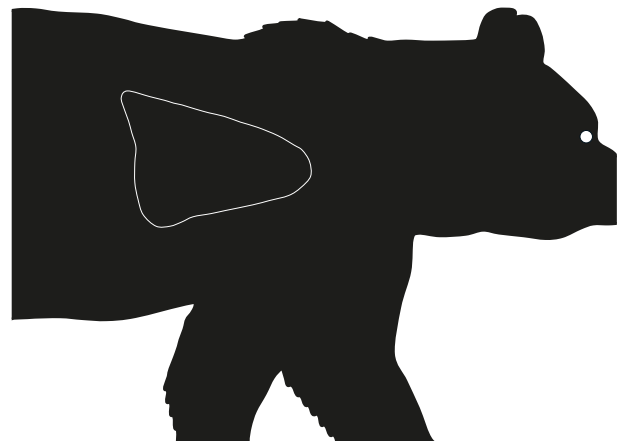
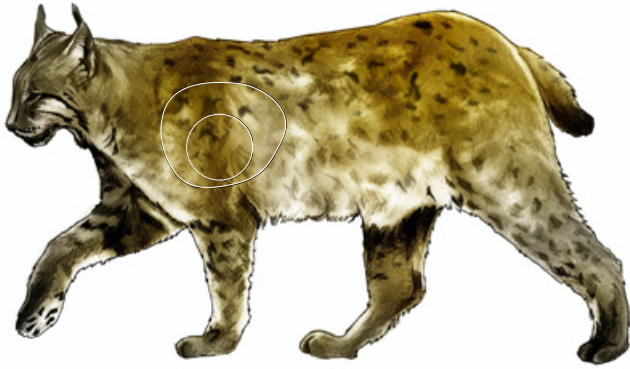
Hva har vi lært av «Bedre jakt»-undersøkelsene?

«Bedre jakt»undersøkelsene har gitt mye detaljert kunnskap om hva som øker risikoen for bom og skadeskyting. En kan derfor få ned antallet ikke dødelige skudd under elg- hjort-, villrein- og rådyrjakta ved at jegerne trener bedre, og ved at en unngår de risikosituasjonene som er identifisert i «Bedre jakt»-undersøkelsene. Mer trening gir jegeren bedre kjennskap til sine ferdigheter og hvilke jaktsituasjoner som ikke er tilstrekkelig gode for å løse skudd.

NJFF har basert på «Bedre jakt»-undersøkelsene laget tipshefter for de fire hjorteviltartene samt for store rovdyr. Alt dette finner dere her:

www.bedrejakt.no

ROVVILTSKIVER

NJFF har utviklet skyteskiver for de fire store rovdyrene, og oppfordrer både jaktledere og jegere om å ta disse i bruk. Skivene kan bestilles i NJFFbutikken.

Viktige punkter ved utfylling:

SETT ELG - viktige opplysninger om utvikling av elgbestanden

Skjemaet SETT ELG i elgforvaltningen gir oss viktige opplysninger om utviklingen i elgstammen. Disse opplysningene er verdifulle for en god elgforvaltning. Du og ditt jaktlags observasjoner er derfor viktige i dette arbeidet. Vær derfor nøye med å fylle ut SETT ELG - skjemaet **hver dag**.

- I kolonnen "antall timer laget jaktet" føres antall timer jaktlaget faktisk brukte til observasjon.
- I kolonnen "alle kalver" føres både kalver sett sammen med kyr og enslige kalver.
- I kolonnene "ku med en kalv" og "ku med 2 kalver" føres bare antall kyr.
- Jaktlaget skal fylle ut skjemaet for jaktfeltet hver dag.
- Alle elgobservasjoner skal føres. Sees samme elg med sikkerhet flere ganger i løpet av en dag, skal elgen(e) føres kun en gang per dag. Hvis samme dyr sees flere dager, føres elgen(e) hver dag de sees.
- Bare direkte observasjoner av sette dyr skal tas med og bare observasjoner gjort under ordinære jaktdager.

SETT HJORT - overvåking av bestandsutbredelsen

Vi ber dere også om å fylle ut tall for observert hjort under hele elgjakta i de aktuelle rubrikker. Registrerte observasjoner vil være svært verdifulle i vurderinger av framtidige forvaltningsvedtak.

*Her føres totalt antall hjort som ble sett under elgjakta. Bare direkte synsobservasjoner tas med.

SETT ROVDYR - overvåking av store rovdyr

Bestandene av de store rovdynene har i det siste økt i en del områder. I forvaltningen av både hjortevilt og rovdyr vil det være viktig å få økt kunnskap om bestandene av "de fire store". Som en del av det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr, innføres nå SETT ROVDYR hvor elgjegere rapporterer observasjoner av store rovdyr i løpet av elgjakta.

** Her føres totalt antall rovdyr som ble sett under elgjakta. Bare direkte synsobservasjoner tas med.

Aldersbestemmelse av skutt elg

Dette skjema kan ikke brukes for andre hjortedyr.

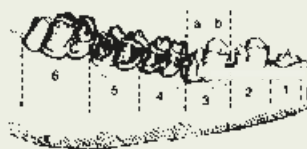
KALV

Eigen har første høsten som kalv bare 4 kinntenner i hver kjevehalvdel (1, 2, 3, 4). De 3 første tennene er melketenner, og tann nr. 3 er på dette alderstrinn tredelt (a, b, c).

1 1/2 ÅR (seint utviklet)

Når elgen er 1 1/2 år har den om høsten oftest 6 kinntenner i hver kjevehalvdel, men det forekommer særlig i september at tann nr. 6 ennå ikke er kommet opp av tannkjøttet. Da vil heller ikke de blivende tenner 1, 2 og 3 ha brutt gjennom tannkjøttet, og de gamle, slitte melketennene sitter igjen på toppen av de blivende tennene. Hvis dette er tilfelle, er tann nr. 3 fortsatt tredelt (a, b, c).

1 1/2 ÅR (tidlig utviklet)

Under gode betingelser og særlig i oktober, er det normalt at 1 1/2-åringen har 6 synlige kinntenner og at de 3 forreste er nye og hvite. Tann nr. 3 vil da være todelt (a, b).

2 1/2 ÅR og eldre

Når elgen er 2 1/2 år og eldre blir aldersbestemmelsen mer skjønnsmessig etter denne metode. Hos en 2 1/2-åring er de 3 første kinntenner ubetydelig slitt,* men det avhenger noe av næringsforholdene. Alle dyr kan imidlertid aldersbestemmes nøyaktig ved snitting av tannrota, og en får fram årringer som hos et tre.

Viktige punkter ved utfylling:

Sett-hjort

Sett-hjort gir oss opplysninger om utviklingen i bestandsstørrelse, produktivitet og kjønns-sammensetning. Dette er verdifulle bidrag for å oppnå kunnskap om den lokale hjortebestanden. Du og ditt jaktlags observasjoner er derfor viktige i dette arbeidet. Vær derfor nøye med å fylle ut sett-hjort etter **hver jakt dag**.

- Sett-hjort på innmark skal føres på egen linje som ei egen jaktøkt. Husk å krysse av i kolonnen "innmark".
- I kolonnen "antall timer jaktet" føres antall timer brukt til jakt/observasjon. Dersom 4 jegere har jaktet i 6 timer, skal det føres 6 timer i rubrikken "antall timer jaktet" og 4 i rubrikken "antall jegere med gevær".
- I kolonnen "jaktform" skilles det grovt på ulike jaktformer ved bruk av tallkoder (1=alle former for drivjakt, 2=smygjakt/passiv postering).
- Alle observasjoner gjort av jegere med gevær skal føres. Sees samme hjort med sikkerhet flere ganger i løpet av en dag, skal hjorten(e) føres kun en gang per dag. Hvis samme dyr sees flere dager, føres hjorten(e) hver dag de sees.

- Med spissbukk menes bukker som har 1 gevirstang-uten forgreininger på hver side.

- Bare faktisk sette dyr under ordinær jaktutøvelse skal tas med.

Sett-elg: Overvåking av bestandsutbredelsen

Vi ber dere også om å fylle ut tall for observert elg under hele hjortejakta i de aktuelle rubrikker. Tallene skal gi bedre oversikt over elgens utbredelse og bestandsstørrelse i områder hvor det ikke føres ordinær sett-elg.

*Her føres totalt antall elg som ble sett under hjortejakta. Bare direkte synsobservasjoner tas med.

Sett-rovdyr: Overvåking av store rovdyr

Bestandene av de store rovdyrene har i det siste økt i en del områder. I forvaltningen av både hjortevilt og rovdyr vil det være viktig å få økt kunnskap om bestandene av "de fire store". Nå prøves sett-rovdyr ut i områder hvor hjortejegere fører sett-hjort.

** Her føres totalt antall rovdyr som ble sett under hjortejakta. Bare direkte synsobservasjoner tas med.

Aldersbestemmelse av skutt hjort

Dette skjema kan ikke brukes for andre hjortedyr.

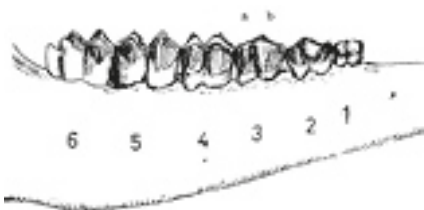
Ca. 1/2 år

Hjorten har første høsten etter at den er født 4 kinntenner i hver kjevehalvdel. Den 3. kinnntannen forfra er på dette alderstrinn 3-delt (a,b,c).

Ca. 1 1/2 år

Hjorten har andre høsten etter at den er født 5 kinntenner underkjeven. Den 3. tannen forfra er fremdeles 3-delt (a,b,c).

Ca. 2 1/2 år

Når hjorten er 2 1/2 år, har den fått 6 kinntenner. Den 3. tannen forfra er nå ny og 2-delt (a,b). De tre forreste tenner er nye og uten slitasje. Tannsettet er nå fullt utviklet.

Ca. 3 1/2 år

Når hjorten er 3 1/2 år og eldre, blir aldersbestemmelsen skjønnsmessig. Slitasjen på tennene er avhengig av tennenes hardhet og de næringsforhold hjorten lever under. For en 3 1/2 åring er de 3 første kinnntenner ubetydelig slitt.

Eldre enn 3 1/2 år

Eldre dyr (3 1/2 år og eldre) kan aldersbestemmes ved sliping av tennene - som gjør at man får frem vekstsoner i tennene - på tilsvarende måte som årringer hos trær.

JAKT- OG FISKEGLEDE
TIL ALLE – FOR ALLTID